

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Defnydd swyddfa yn unig:

Rhif Cynrychiolydd: 251/815

Dyddiad derbyn: 30/3/15
ebon

Dyddiad cydnabod:

**Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Adnau Ynys Môn a Gwynedd 2011-2026
Ffurflen Sylwadau**

Diogelu Data - Y modd y bydd eich sylwadau a'r wybodaeth a roddwch i ni yn cael eu defnyddio. Bydd yr holl wybodaeth a gyflwynir yn cael ei gweld yn llawn gan staff yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd sy'n ymdrin â'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (CDLI ar y Cyd). Bydd eich enw a'ch sylwadau fel y maent wedi'u nodi yn eich ffurflen sylwadau yn cael eu cyhoeddi, ynghyd ag ymateb y Cyngor. Bydd hyn yn gymorth i ddangos fod yr ymgynghoriad wedi'i wneud yn iawn. Nodwch hefyd y gall y ffurflen hon gael ei rhoi i unrhyw Ymchwiliad Cyhoeddus ar y CDLI ar y Cyd.

Byddai'n well gennym pe baech yn cyflwyno'ch sylwadau'n uniongyrchol ar-lein. Fel arall, gellir llenwi fersiwn electronig o'r ffurflen hon ar-lein yn www.gwynedd.gov.uk/cdli neu www.ynysmon.gov.uk/cdli. Dylech lenwi ffurflenni ar wahân ar gyfer pob sylw yr hoffech ei wneud. Cewch ffurflenni sylwadau ychwanegol gan yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd drwy ffonio 01286 685003 neu gellir eu llawr lwytho o wefan y Cyngor yn: www.gwynedd.gov.uk/cdli neu www.ynysmon.gov.uk/cdli neu gallwch lungopio'r ffurflen hon. Wrth wneud sylwadau, defnyddiwch dudalennau ychwanegol os oes angen, gan nodi rhif y dudalen yn glir.

RHAN 1: Manylion cyswllt

	Eich manylion/ Manylion eich cleient	Manylion yr Asiant (os yw hynny'n berthnasol)
Enw	Iwan Edgar	
Cyfeiriad		
Cod Post		
Rhif Ffôn		
Cyfeiriad e-bost		

Nodiadau Canllaw

Rhowch eich sylwadau yn Rhan 2 y ffurflen hon. Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os oes angen. **Dylech lenwi ffurflenni ar wahân ar gyfer pob sylw** yr hoffech ei wneud.

Mae **Cwestiwn 2dd a 2e** yn gofyn am eich barn ar gadernid y Cynllun Adnau. Rhoddir manylion am y profion cadernid a gwybodaeth ychwanegol ar sut cânt eu defnyddio ar dudalen olaf y ffurflen hon.

Os hoffech i newidiadau gael eu gwneud i'r Cynllun Adnau, gofynnwn i chi fod mor benodol â phosib. Er enghraifft, os hoffech i destun newydd gael ei ychwanegu, nodwch y testun newydd ac esboniwch ymhle yr hoffech ei weld yn y Cynllun Adnau a pham. Hefyd, os hoffech ychwanegu polisi neu baragraff newydd neu eu haddasu, nodwch yn glir beth yw'r testun newydd ac esboniwch ymhle yr ydych chi'n meddwl y dylai fynd yn y Cynllun Adnau a pham.

Os hoffech gael gwared o safle neu gynnig addasiadau i safle sydd wedi'i ddynodi yn y Cynllun Adnau neu os hoffech gynnig safle newydd, gofynnwn i chi atodi cynllun graddfa 1:1250 neu 1:2500 sy'n nodi'n glir ffiniau'r safle. Os ydych yn cynnig safle newydd (un nad yw wedi'i gynnwys yn y Cynllun Adnau) rhaid i chi gynnwys asesiad safle manwl gyda'r ffurflen sylwadau yn unol â methodoleg asesu Safle Arfaethedig y Cyngor a'r fframwaith Arfarnu Cynaliadwyedd. Cewch hyd i'r fethodoleg asesu Safle Arfaethedig a'r fframwaith Arfarnu Cynaliadwyedd ar wefan y Cyngor yn: www.gwynedd.gov.uk/cdll neu www.ynysmon.gov.uk/cdll.

Cewch wybodaeth bellach ar y mater hwn gan yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd ar **01286 685003** neu ar wefan y Cyngor yn: www.gwynedd.gov.uk/cdll neu www.ynysmon.gov.uk/cdll yn y llyfryn 'Canllawiau Safleoedd Amgen'.

Os yw newidiadau arfaethedig i gynllun datblygu yn cael effeithiau sylweddol ar gynaliadwyedd, bydd gofyn i chi ddarparu'r wybodaeth Arfarnu Cynaliadwyedd berthnasol. Rhaid i'r wybodaeth hon fod yn gyson ag ystod a lefel manylder yr Arfarniad Cynaliadwyedd a gynhelir gan y Cyngorau. Dylai hefyd gyfeirio at yr un wybodaeth waelodlin wrth adnabod effeithiau sylweddol tebygol y polisi diwygiedig neu'r safle newydd.

Dylech gynnwys eich holl sylwadau ar y Cynllun Adnau gan nodi eich achos llawn ar y ffurflen swyddogol, gan ddefnyddio dogfennau ychwanegol os oes angen. Os ydych am weld mwy nag un newid ac yn ystyried nad yw'r Cynllun Adnau yn bodloni mwy nag un prawf cadernid, **dylech lenwi ffurflenni ar wahân ar gyfer pob sylw**. Yn yr un modd, os ydych am wneud sylwadau i gefnogi'r Cynllun Adnau neu elfennau unigol o'r Cynllun Adnau byddai'n ddefnyddiol pe baech yn gwneud y sylwadau hyn ar wahân. Nodwch os ydych yn cyflwyno deunydd arall i gefnogi'ch sylwadau.

Yr unig adeg y bydd gennych gyfle i gyflwyno gwybodaeth bellach i'r Ymchwiliad yw os yw'r Arolygwr yn eich gwahodd i ymateb i faterion y mae ef neu hi wedi'u codi. Nodwch na fydd gan yr Arolygwr sylwadau yr ydych wedi'u gwneud mewn ymateb i ymgynghoriadau blaenorol. Os nad ydych yn ystyried bod y Cynllun Adnau yn gadarn ac y dylid ei newid, esboniwch yn glir pam ydych chi'n meddwl bod angen y newidiadau. Os ydych yn meddwl bod angen gwneud newidiadau er mwyn i'r Cynllun Adnau fodloni un neu fwy o'r profion cadernid, dywedwch wrthym pa un / pa rai.

Os yw grŵp yn rhannu barn gyffredin ynghylch sut mae'n dymuno i'r Cynllun Adnau gael ei newid, bydd y Cyngorau'n derbyn deiseb wedi'i llofnodi. Wrth gyflwyno ffurflen sylwadau ar ran grŵp, dylai'r ffurflen sylwadau gynnwys manylion cyswllt unigolyn arweiniol yn Adran 1 a dylid nodi'r sylwadau'n glir ar y ffurflen sylwadau. Dylai'r ddeiseb sydd wedi'i llofnodi nodi'n glir faint o bobl sy'n cael eu cynrychioli a sut mae'r sylwadau wedi'u hawdurdodi. Nid yw llofnodi deiseb yn atal neb rhag cyflwyno ffurflenni unigol.

RHAN 2: Eich Sylwadau a Newidiadau a Awgrymir. (Defnyddiwch un adran Rhan 2 ar gyfer pob sylw yr hoffech ei wneud)

2a. Ar ba ran o'r Cynllun Adnau yr ydych chi'n gwneud sylwadau?

Polisi rhif (nodwch)	1.27
Paragraff rhif (nodwch)	
Cynigion/ Map Mewnosod (nodwch y rhif cyfeirnod)	
Map Cyfyngiadau	
Atodiadau (nodwch)	

2b. A ydych yn gwrthwynebu neu gefnogi?

Gwrthwynebu	☒	Cefnogi	☐
-------------	-------------------------------------	---------	--------------------------

2c. Rhowch fanylion eich sylwadau ar y Cynllun Adnau.

Dangosodd y cyfrifiadau (2001 a 2011) gwmp yn sefyllfa'r iaith yng Ngwynedd a Môn Gwynedd yn colli 846 (77846 i 77000) a Môn yn colli 325 (38893 i 38568). Ond sylwer ar y ganran: Gwynedd o 69% i lawr i 65.4% a Môn o 60.1% i lawr i 57.2% a hynny am fod rhai miloedd di-Gymraeg wedi symud i'r ddwy sir.

Mae darparu'r nifer o anheddau ag y mae'r cynllun hwn yn ei gymell, o raid yn hwyluso ac yn hyrwyddo mewnlifiad pellach o bobl ddi-Gymraeg i'r ddwy sir. Ymddengys bod y niferoedd hyn yn adlewyrchu gofyniad llywodraeth ganol heb fod yr ystyriaeth o effaith ar yr iaith yn ffactor a chloriannu yn y rhan yma o Gymru.

Dylid dwyn sylw bod TAN 20 Llywodraeth Cymru yn cydnabod y dylai'r Gymraeg fod y ffactor cynllunio. Hefyd bod y Cynllun Adnau ei hun yn cefnogi'r iaith: 5.6, 5.8, 6.23, 6.24, 6.25, 7.1.2, 7.1.3, Polisi Strategol PS1, 7.1.4.

Y mae'r nifer tai a geisir yn ormodol i'r angen yn methu ar brawf cadernid C4 o ran cysondeb na hefyd CE2 o ran cydlyniad ac effeithiolrwydd. Nid yw hyn yn cysoni ychwaith a nod polisi Hunaniaith (rhan o Gyngor Gwynedd) sydd yn ceisio cynyddu'r nifer sy'n siarad Cymraeg o 5% erbyn 2021.

*Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os bydd angen.
Nodwch faint o dudalennau ychwanegol rydych wedi'u defnyddio.....*

2ch. Os yw eich sylw yn 2c yn fwy na 100 o eiriau, darparwch grynodeb os gwelwch yn dda (dim mwy na 100 o eiriau).

Mae nifer y aneddau a geisir yn ormodol i angen lleol ac yn debygol o hyrwyddo mewnlifiad o bobl ddi-Gymraeg a fydd yn tanseilio'r iaith yn ei chadarnle. Mae'r Cynllun Adnau yn mynegi cefnogaeth i'r iaith, ond o or-ddarparu tai mae'r fath gefnogaeth yn aneffeithiol a chamarweiniol

2d Rhowch fanylion y newidiadau yr hoffech eu gweld i'r Cynllun Adnau

Lleihau'r nifer o dai y bwriedir eu codi yng Ngwynedd a Môn

2dd. Ydi'r Cynllun yn gadarn?

Ydi	☐	Nac ydi	☐
-----	--------------------------	---------	--------------------------

2e. Os ydych chi'n meddwl nad yw'r Cynllun Adnau yn gadarn, pa brawf cadernid ydych chi'n meddwl y mae'n ei fethu? (Ticiwch isod os gwelwch yn dda) *Rhoddir mwy o fanylion am y profion cadernid ar gefn y ffurflen hon*

Gweithdrefnol				Cysondeb								Cydluniad ac Effeithiolrwydd							
P1	☐	P2	☐	C1	☐	C2	☐	C3	☐	C4	x	CE 1	☐	CE 2	x	CE 3	☐	CE 4	☐

Rhan 3: Beth sy'n digwydd nesaf?
Ar y cam hwn o broses y CDLI ar y Cyd, dim ond sylwadau ar bapur y gallwch eu gwneud (a elwir yn 'sylwadau ysgrifenedig'). Fodd bynnag, gall yr Arolygwr alw ar y rheini sydd am newid y Cynllun i ymddangos a siarad â'r Arolygwr mewn 'sesiwn gwrandawriad' yn ystod yr Ymchwiliad Cyhoeddus. Dylech gofio y bydd yr Arolygwr yn rhoi'r un pwys i'ch sylwadau ysgrifenedig ag i'r rheini a wnewch ar lafar yn y sesiwn gwrandawriad.

3a. A ydych am i'ch sylwadau gael eu hystyried fel 'sylwadau ysgrifenedig' neu a hoffech siarad mewn sesiwn gwrandawriad yn yr Ymchwiliad Cyhoeddus? (Ticiwch un o'r isod)	
Nid wyf am siarad mewn sesiwn gwrandawriad ac rwy'n fodlon i'm sylwadau ysgrifenedig gael eu hystyried gan yr Arolygwr.	☐
Hoffwn siarad mewn sesiwn gwrandawriad.	☒

3b. Os hoffech siarad, cadarnhewch pam rydych yn ystyried ei bod hi'n angenrheidiol i chi siarad yn y Gwrandawriad.	
Cael cyfle i egluro'n llawnach	
3c. A fydddech yn hoffi cael gwybod am y canlynol (Ticiwch y blychau perthnasol)	
Cyflwyno'r dogfennau a'r dystiolaeth i'r archwiliad	☒
Cyhoeddi adroddiad yr Arolygydd	☒
Mabwysiadu'r Cynllun	☒
Os ydych wedi darparu dogfennau ychwanegol i gefnogi'ch sylwadau, rhestrwch hwy isod:	
Hanfod 1, Hanfod2, Tai ac Incwm Gwynedd	
ebostir y rhain ar wahan	
Llofnod: Iwan Edgar	Dyddiedig: 30/3/15

DIOLCH AM EICH SYLWADAU AR Y CYNLLUN ADNAU

Cofiwch gynnwys unrhyw ddogfennau perthnasol (e.e. Arfarniad Cynaliadwyedd) gyda'r ffurflen hon.

Dylech ddychwelyd ffurflenni sylwadau wedi'u llenwi i'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd:

AR-LEIN – drwy lenwi'r ffurflen electronig yn www.gwynedd.gov.uk/cdli neu www.ynysmon.gov.uk/cdli

DRWY E-BOST - polisicynllunio@gwynedd.gov.uk

DRWY'R POST - ei hanfon i: Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd, Llawr Cyntaf, Swyddfeydd Cyngor Dinas Bangor, Ffordd Gwynedd, Bangor, Gwynedd LL57 1DT

**DYLECH DDYCHWELYD Y FFURFLENNI SYLWADAU DDIM HWYRACH NA 5.00yh ar 31 Mawrth 2015
NI FYDD SYLWADAU A DDERBYNNIR WEDI'R AMSER A'R DYDDIAD YMA YN CAEL EU HYSTYRIED**

Profion Cadernid

Prawf	Profion Gweithdrefnol
P1	Nid yw wedi'i baratoi yn unol â'r Cytundeb Cyflawni yn cynnwys y Cynllun Cyswllt Cymunedol.
P2	Nid yw'r cynllun a'i bolisiau wedi bod drwy Arfarniad Cynaliadwyedd yn cynnwys Asesiad Amgylcheddol Strategol.
	Profion Cysondeb
C1	Mae'n gynllun defnydd tir nad yw'n rhoi ystyriaeth i gynlluniau, polisiau a strategaethau perthnasol eraill sy'n ymwneud â'r ardal neu ardaloedd cyfagos.
C2	Nid yw'n rhoi ystyriaeth i bolisi cenedlaethol.
C3	Nid yw'n rhoi ystyriaeth i Gynllun Gofodol Cymru.
C4	Nid yw'n rhoi ystyriaeth i'r strategaeth gymunedol berthnasol.
	Profion Cydlyniad ac Effeithiolrwydd
CE1	Nid yw'r cynllun yn gosod strategaeth gydlynol ble mae ei bolisiau a'i ddynodiadau yn llifo'n rhesymegol ohono a/neu pan fo materion trawsffiniol yn berthnasol, nid yw'n gydnaws â'r cynlluniau datblygu a ddarparwyd gan awdurdodau cyfagos.
CE2	Nid yw'r strategaethau, y polisiau na'r dynodiadau'n realistig nac yn briodol o ystyried y dewisiadau amgen a/neu nid ydynt wedi'u seilio ar sail tystiolaeth gredadwy.
CE3	Nid oes mecanwaith clir ar gyfer gweithredu a monitro.
CE4	Nid yw'n rhesymol hyblyg i alluogi iddo ymdrin ag amgylchiadau sy'n newid.

Noda Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 mai pwrpas ymchwiliad i Gynllun Datblygu Lleol (y Cynllun) yw ystyried a yw'n "gadarn". Golyga hyn y dylai unrhyw un sydd am roi sylwadau ar y Cynllun Adnau neu wrthwynebu iddo geisio dweud pam nad yw'n gadarn a beth sydd ei angen er mwyn ei wneud yn gadarn. Yn y cyd-destun hwn, gellir ystyried cadarn i olygu ei ystyr gwreiddiol o "*dangos barn dda*" a "*y gellir ymddiried ynddo*". Er mwyn asesu'r Cynllun Adnau, rydym yn defnyddio'r 10 prawf uchod. Bydd y Cynllun Adnau yn cael ei archwilio gan Arolygwr annibynnol a benodir gan Lywodraeth Cymru a thasg yr Arolygwr fydd ystyried a yw'r Cynllun yn gadarn.

Os ydych yn cynnig newid i'r Cynllun Adnau, fe ddylech nodi'n glir pa brawf/broffion cadernid y credwch y mae'r Cynllun Adnau yn ei fethu/eu methu. Mae'r profion mewn tri grŵp – 'Gweithdrefnol' (dau prawf); 'Cysondeb' (pedwar prawf) a 'Cydlyniad ac Effeithiolrwydd' (pedwar prawf). Os hoffech wneud sylwadau ar y ffordd y mae'r Cynghorau wedi paratoi'r Cynllun Adnau, mae'n debygol y byddai'ch sylwadau neu'ch gwrthwynebiadau yn disgyn o dan un o'r profion gweithdrefnol. Os hoffech wneud sylwadau neu wrthwynebu i gynnwys y Cynllun Adnau, gallai fod yn gymorth i chi edrych ar y profion 'cysondeb' a 'cydlyniad ac effeithiolrwydd'.

HANFOD 1

Asesiad o sefyllfa'r Gymraeg a'r tueddiadau demograffig yn ardal Dwyfor ar sail cyfrifiadau 2001 a 2011

Nodiadau cychwynnol

Paratowyd yr asesiad hwn gan Ymgynghoriaeth Iaith Hanfod, ar gais Grŵp Ffocws Cynllun Datblygu Lleol.

Dylai'r sylwadau sydd ynddo gael eu darllen ar y cyd â'r asesiad amgaeedig o sefyllfa'r Gymraeg yng Ngwynedd, sy'n bennaf seiliedig ar waith a oedd eisoes wedi'i wneud. Mae'n rhoi sylw llawn i Llŷn ac Eifionydd fel un o ardaloedd Gwynedd, ac nid oes ddiben atgynhyrchu'r graffiau yma.

Noder fodd bynnag y bydd mymryn o amrywiaeth yn y ffigurau yn yr asesiad hwn o gymharu â'r ddogfen gyffredinol. Nid yw'r ardal y cyfeirir at i fel Llŷn ac Eifionydd yn y ddogfen honno yn cynnwys ward Clynog. Roedd rheswm da dros hynny, gan fod rhai wardiau wedi eu cyfuno ar gyfer rhai o'r ffigurau a ddefnyddiwyd; ymhlith y rhai a gyfunwyd â'i gilydd roedd Clynog a Llanllyfni. Felly i ddibenion yr asesiadau hyn, Llŷn ac Eifionydd yw ardal Dwyfor heb gynnwys Clynog. Gan fod y Cyngor yn cydnabod Dwyfor fel rhanbarth ac yn cyhoeddi ffigurau ar ei gyfer, defnyddir ffigurau ar gyfer Dwyfor yn y sylwadau hyn.

Nid yw ychwanegu Clynog at ffigurau Llŷn ac Eifionydd yn gwneud fawr ddim gwahaniaeth i'r ganran sy'n siarad Cymraeg, ond gan fod nifer y siaradwyr Cymraeg wedi codi 140 yma, mae'n rhoi darlun mwy ffafriol o ran y cwmp cyffredinol yn y niferoedd yn Nwyfor.

Yn ogystal â'r ffigurau am y gallu i siarad Cymraeg, bwriedir edrych ychydig yn fanylach ar fewnfudo i ardal Dwyfor, a hefyd ar y berthynas rhwng y cynnydd yn nifer y cartrefi (*household spaces*), nifer yr aelwydydd, a'r cynnydd yn y boblogaeth.

Cyflwyniad

Y peth cyntaf i'w nodi am y Gymraeg yn ardal Dwyfor yw fod yma ddarlun sy'n gadarnhaol iawn ar un ystyr, ond bod tueddiad cyffredinol o ddirywiad graddol yn achosi pryder.

Mae'r gyfran o 71.3% sy'n siarad Cymraeg yma gyda'r uchaf yng Nghymru; mae 94% o'r bobl a aned yng Nghymru yn siarad Cymraeg. Mae'n dda gweld cyfrannau uchel iawn o blant a phobl ifanc yn siarad Cymraeg; mae'r ganran o 92.5% o blant sy'n siarad Cymraeg yn rhywbeth i'w ddisgwyl mewn ardal o'r fath, ac mae'r ganran o 88.6% o bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed sy'n siarad yr iaith gyda'r uchaf yng Nghymru.

Mae'n galonogol hefyd fod tua thri chwarter yr oedolion rhwng 25 a 49 oed yr ardal yn siarad Cymraeg. Y ffigur cyfatebol am y ganran sy'n siarad Cymraeg yn y grŵp oedran yma yw 67.5% yng Ngwynedd gyfan, 57% ym Môn, 46% yng Ngheredigion a 36% yn Sir Gaerfyrddin. Mae Dwyfor felly'n sefyll allan fel ardal eithriadol o Gymraeg.

Mae 70% o'r grŵp oedran yma yn ardal Dwyfor wedi eu geni yng Nghymru; ar y llaw arall, llai na 60% o bobl dros 50 oed sydd wedi eu geni yng Nghymru.

Mae'n golygu bod y ganran gyffredinol o'r boblogaeth sy'n siarad Cymraeg i lawr i 71.3%. Mae'r cwmp o bron i 2 bwynt canran yn barhad tueddiad dros ddegawdau – gan fod dros 80% o'r trigolion yn siarad Cymraeg yn 1971.

Ar ben hyn, ni ddylid camarwain ein hunain yn ormodol mai pobl hŷn yn unig sy'n symud yma. Er bod llawer mwy o bobl hŷn o'r tu allan i Gymru'n symud i mewn, ni ddylid diystyru'r 30% o oedolion iau sydd wedi eu geni'r tu allan i Gymru ychwaith a'r potensial o ddylanwadu ar iaith y gymdeithas.

Mae'r gyfran gyffredinol o'r boblogaeth sy'n siarad Cymraeg yn beryglus o agos i'r trothwy o 70%, sy'n cael ei grybwyll gan ystadegwyr fel yr isafswm canran sy'n angenrheidiol i'r Gymraeg barhau fel prif iaith y gymdeithas. [Mae'n wir bod y ganran hon yn cael ei chymryd yn rhy lythrennol gan rai sylwebwyr, gan fod amgylchiadau'n gallu amrywio rhwng ardal ac ardal. Ond dylid pwysleisio mai fel canllaw sy'n gosod isafswm y dylid ei defnyddio, nid er mwyn creu'r argraff bod unrhyw ardal lle mae dros 70% yn siarad Cymraeg yn gwbl ddiogel.]

Nid yw'r ganran sy'n siarad Cymraeg yn Nwyfor gyfuwch â'r hyn yw yn ardal Caernarfon a'r cyffiniau, ond fel y dengys y graffiau yn y ddogfen gyffredinol, mae'r canrannau o'r bobl a aned yng Nghymru sy'n siarad Cymraeg gyda'r uchaf yng Nghymru. Arwydd arall o gryfder yr iaith yma yw fod y ganran gyffredinol o'r boblogaeth sy'n siarad Cymraeg yn uwch na'r gyfran a aned yng Nghymru.

Tynnwyd sylw yn y ddogfen honno hefyd at ba mor gwbl allweddol yw Gwynedd i barhad y Gymraeg fel iaith sy'n cael ei siarad yn naturiol gan drwch y boblogaeth. Mae'r rhan helaethaf o ddigon o brif ardal graidd y gogledd-orllewin – o ran arwynebedd a phoblogaeth – yn gorwedd yng Ngwynedd, a honno'n cynnwys y rhan fwyaf o Arfon heblaw Bangor, Dwyfor a gogledd Meirionnydd.

Mae'r ffigurau'n dangos bod Dwyfor yn rhan o'r brif ardal graidd sydd o dan fygythiad. Nid oes ond angen y mymryn lleiaf o ddirywiad pellach i ddod â'r rhanbarth cyfan o dan y trothwy o 70% yn gallu siarad Cymraeg. Mae bod ag ardal eang lle mae 70% o boblogaeth o 25,000 yn siarad Cymraeg yn gaffaeliad holl bwysig i'r Gymraeg, ac mae'n cyfrif am tua chwarter o'r holl ardal graidd o safbwynt poblogaeth. I danlinellu ei phwysigrwydd, nid oes hyd yn oed bentref na phlwyf i'r de o Drawsfnwydd gyda chyfran debyg o'i phoblogaeth yn siarad Cymraeg.

Byddai gweld y gyfran yn disgyn yn is na 70% yn ergyd ddifrifol i'r Gymraeg felly, ac yn cyfrannu at wahanu cadarnleoedd gogledd Meirionnydd oddi wrth gadarnleoedd Arfon.

Mae Dwyfor felly yn ardal o hynodrwydd ieithyddol – ond yn un lle mae'r hynodrwydd hwnnw yn fregus ac o dan fygythiad.

Strategaeth iaith y Cyngor

Calonogol iawn oedd gwled Cyngor Gwynedd, yn ei strategaeth iaith a lansiwyd yn ddiweddar, yn gosod nod o gynnydd o bum pwynt canran yn y gyfran sy'n siarad Cymraeg erbyn 2021, a fyddai'n golygu codi'r ganran ar gyfer y sir gyfan i tua 70%.

Yr hyn sy'n rhaid ei nodi yma yw y byddai hynny'n amhosibl ei gyflawni heb sicrhau cynnydd cyfatebol yn ardal Dwyfor hefyd. Ni ellir fyth cael cynnydd digonol yn ardaloedd mwy Seisnig y sir i godi canran y sir gyfan. Rhaid cymryd felly mai'r nod yw codi'r ganran sy'n siarad Cymraeg yn ardal Dwyfor i 76.3% erbyn 2021.

Cymharol gyfyng yw gallu unrhyw bolisiau cynllunio i greu newid cadarnhaol yn sefyllfa'r Gymraeg; anodd a chymhleth fyddai penderfynu ar union natur y mathau o ddatblygu a fyddai'n helpu creu'r amodau a allai arwain at dwf. Ar y llaw arall, mae gan bolisi cynllunio'r grym i fod yn ddinistriol os ceir gormod o ddatblygu, ac nid oes ond rhaid edrych ar drefi Seisnig glan-môr arfordir y gogledd i ddangos effaith gor-ddatblygu o'r fath.

Yn ddelfrydol, yr hyn y byddid wedi dymuno'i weld fyddai bod y rhai a baratôdd strategaeth iaith y Cyngor wedi cael y cyfrifoldeb hefyd o awgrymu niferoedd y tai a fyddai'n fwyaf tebygol o hyrwyddo'r Gymraeg ym mhob ardal. Gallai'r rhain wedyn fod wedi cael eu defnyddio fel man cychwyn wrth ffurfio'r Cynllun Datblygu Lleol, gan addasu yn ôl anghenion lleol.

Wrth ffurfio polisi cynllunio ar gyfer mannau mor amrywiol â siroedd trefol a Saesneg eu hiaith fel Casnewydd neu Torfaen ar y naill law, a rhai gwledig a Chymraeg fel Môn a Gwynedd ar y llall, mae'n amhosibl i unrhyw bolisi ar gyfer Cymru gyfan fod yn rhoi'r sylw dyladwy i brif gadarnle'r Gymraeg a'r sylw arbennig sydd angen ei roi i gynnal y niferoedd a'r canrannau yma.

Effeithiau tebygol 1200 o dai ychwanegol yn Nwyfor

Y tueddiad hirdymor yn Nwyfor yw lleihad graddol yn y boblogaeth gynhenid Gymraeg a chynnydd ychydig yn fwy yn nifer y mewnfudwyr o'r tu allan i Gymru, a'r rheini at ei gilydd yn tueddu i fod yn bobl hŷn,

Gan gychwyn trwy grynhof'n fras y prif ystadegau ar gyfer Dwyfor: (Mae angen cofio'u bod ychydig yn wahanol i'r rhai am Lŷn ac Elfionydd yn y ddogfen arall, a chymhlethdod arall yw bod yr ystadegau sy'n ymwneud ag iaith yn unig wedi eu cyfyngu i'r boblogaeth dros 3 oed, sy'n egluro gwahaniaethau o fewn y ffigurau canlynol.)

Tabl 1: Poblogaeth

Poblogaeth Dwyor yn 2011	27,725 o gymharu â 27,322 yn 2001
Cynnydd ers 2001	403 (1.5%)
Nifer yn gallu siarad Cymraeg yn 2011	19,124, o gymharu â 19,361 yn 2001
Canran yn gallu siarad Cymraeg yn 2011	71.3% o gymharu â 73.2% yn 2001

Lleihad ers 2001	237 (1.9% o leihad yn y ganran)
Nifer o bobl a aned yng Nghymru, 2011	19,064 o gymharu â 19,209 yn 2001
Canran a aned yng Nghymru, 2011	68.7% o gymharu â 70.3% yn 2001
Lleihad ers 2001	145 (1.6% o leihad yn y ganran)
Nifer o bobl a aned y tu allan i Gymru, 2011	8,661, o gymharu â 8,113 yn 2001
Canran y bobl a aned y tu allan i Gymru, 2011	31.2% o gymharu â 29.7% yn 2001
Cynnydd ers 2001	548 (1.5% o gynnydd yn y ganran)
Sylwer mai ffigurau am gynnydd mewn canrannau a geir uchod; mae'r cynnydd o 548 yn y bobl o'r tu allan i Gymru yn gynnydd o 6.7% mewn niferoedd o gymharu â'r hyn oedd yn 2001.	

Dyma'r ffigurau am niferoedd a chyfansoddiad aelwydydd ac am niferoedd cartrefi (household spaces) yn 2011 a 2011:

Tabl 2: Cyfansoddiad aelwydydd

	2011	2001	Newid ers 2001
Cyfanswm aelwydydd	12,479	11,762	717
Aelwydydd un person	4551	3721	830
Aelwydydd pensïynwyr yn unig	3808	3743	65
Cyfanswm cartrefi	15,896	14,538	1,358
Nifer unigolion i bob aelwyd	2.22	2.32	-0.1
% o aelwydydd un person	36.5	31.6	+4.9
% o aelwydydd pensïynwyr yn unig	30.5	31.8	-1.3

Ar yr olwg gyntaf, nid yw'r cynnydd o 1,200 yn nifer y tai newydd yn uchel o gymharu â'r cynnydd o 1,358 a fu rhwng 2001 a 2011. Ar y llaw arall, o weld mai 717 oedd y cynnydd yn nifer yr aelwydydd, mae'n awgrymu bod y gweddill naill ai'n ail gartrefi, neu yn dal ar y farchnad.

Sylwer hefyd fod y nifer cyfartalog o bobl ar bob aelwyd wedi gostwng o 2.32 i 2.22 yn 2011.

Ar sail poblogaeth o 27,000 yn fras, byddai hynny ynddo'i hun yn cyfateb i 525 o aelwydydd ychwanegol; mae'n rhesymol credu bod y gwahaniaeth rhwng hynny a'r 717 o aelwydydd ychwanegol yn cyfrif am y 403 o gynnydd mewn poblogaeth.

Mae'n rhesymol tybio ei bod yn gwneud mwy o synnwyr i ddefnyddio'r cynnydd yn nifer yr aelwydydd nag yn nifer y cartrefi fel sail cymhariaeth – mae'n annhebyg y byddai adeiladwyr yn mynd ati i godi tai heblaw fod pobl am eu prynu a'u defnyddio.

Os felly, mae'r 1,200 o dai newydd y hwriedir neilltuo tir ar eu cyfer yn sylweddol fwy na'r 717 o gynnydd yn nifer yr aelwydydd rhwng 2001 a 2011.

Fel y crybwyllwyd, mae'r 717 o gynnydd hwnnw mewn aelwydydd wedi arwain at 403 o gynnydd yn y boblogaeth, ond un rheswm pam fod y cynnydd hwnnw'n gymharol isel yw oherwydd gostyngiad yn nwysedd poblogaeth aelwydydd o 2.32 i 2.22. Ni ellir cymryd yn ganiataol fod yr un gyfradd o leihad yn y dwysedd am ddigwydd eto.

Ar ben hyn, gwelwn fod dwysedd poblogaeth Dwyfor eisoes yn is na'r 2.3 yw yng Nghymru gyfan. Mae'r gyfran o aelwydydd gorlawn – 3.8% - hefyd yn is na'r 4.7% yng Ngwynedd a 5.2% yng Nghymru gyfan.

Ffactor arall sy'n gallu cyfrif am gynnydd mewn aelwydydd yn cynnydd yn y niferoedd o aelwydydd un person (er nad yw hyn yn wir ym mhob achos, ee unigolion gweddwl). Cafwyd cynnydd o 830 mewn aelwydydd o'r fath yn Nwyfor, ac maent bellach yn cyfrif am 36.5% o'r holl aelwydydd. Unwaith eto, ni ellir cymryd yn ganiataol y bydd yr un tueddiad yn parhau, oherwydd, mae'r cyfartaledd hwn yn uwch na'r 35.3% yw yng Ngwynedd ar gyfartaledd, ac yn sylweddol uwch na'r 30.8% yw yng Nghymru gyfan ar gyfartaledd.

Yn bwysicach na dim efallai, mae'r cyfanswm aelwydydd fel canran y cyfanswm tai yn neilltuo o isel yn Nwyfor. Mae'n cyfrif am 78.5% o gymharu â 85.9% yng Ngwynedd, a 94.0 yng Nghymru gyfan ar gyfartaledd. Mae'n awgrymu'n gryf fod potensial cryf am gynnydd poblogaeth o fewn y stoc bresennol o dai.

Rhagamcanion posibl

Er mai rhagamcanion yw unrhyw ystadegau a wneir ar effeithiau ieithyddol datblygu, mae tystiolaeth o dueddiadau sydd eisoes ar waith yn ein galluogi i ddamcaniaethu ar sail o wybodaeth.

Fel y nodwyd uchod, y tueddiad yn Nwyfor yw lleihad yn y boblogaeth gynhenid a chynnydd yn y boblogaeth sy'n symud yma o'r tu allan i Gymru, a'r rheini yn tueddu i fod yn bobl hŷn. Mae'r rhagamcanion hyn yn seiliedig ar barhau'r tueddiadau presennol yn y boblogaeth gynhenid, a defnyddiwyd ffigur o 19,000 fel nifer y siaradwyr Cymraeg (lleihad o 124 o'r nifer presennol). Ni fernir bod lle i dybio y bydd unrhyw gynnydd naturiol yn nifer y siaradwyr Cymraeg, nac y bydd codi tai ynddo'i hun yn arwain at hynny.

Rhagamcan 1

Dim cynnydd o gwbl yn nifer y cartrefi na nifer yr aelwydydd.

Lleihad o 124 yn nifer y rhai sy'n siarad Cymraeg, a'r boblogaeth yn aros yr un fath: Canran y siaradwyr Cymraeg i lawr i 70.8%

Rhagamcan 2

Dim cynnydd yn nifer y cartrefi, ond cynnydd o 1% yn y boblogaeth (ar dybiaeth y fod potensial i o leiaf hynny o fewn y stoc dai bresennol):

Canran y siaradwyr Cymraeg i lawr i 70.1%

Rhagamcan 3

Cynnydd o 1200 yn nifer yr aelwydydd, a hynny'n arwain at gynnydd o 672 yn y boblogaeth. (Defnyddiwyd ffactor o 0.56 o gynnydd mewn poblogaeth am ei fod yn cyfateb i'r ffordd yr arweiniodd 717 o gynnydd mewn aelwydydd at 403 o gynnydd mewn poblogaeth rhwng 2001 a 2011)

Canran y siaradwyr Cymraeg i lawr i 69.0%

Rhagamcan 4

Cyfuniad o scenario 2 a 3 – cynnydd yn nifer yr aelwydydd a chynnydd o 1% o fewn y stoc dai bresennol:

Canran y siaradwyr Cymraeg i lawr i 68.4%

Rhagamcan 5

Mae scenario 3 yn seiliedig ar barhau'r tueddiad o leihau dwysedd poblogaeth gyfartalog aelwydydd a chynnydd yn nifer aelwydydd un person. Pe na ddigwyddai hyn, y scenario waethaf bosibl fyddai cynnydd o 1200 yn nifer yr aelwydydd yn arwain at gynnydd o 2640 (1200 X 2.2) yn nifer y boblogaeth.

Os felly, byddai cyfran y siaradwyr Cymraeg i lawr i 64.5%.

Mae'n wir mae'r scenario waethaf fyddai hyn, ond o ystyried y posibilrwydd cryf fod gor-gyflenwad o dai eisoes yn yr ardal, ni ellir ei dlystyru'n llwyr. Daethpwyd at y rhif hwn heb dybio unrhyw gynnydd poblogaeth o fewn y stoc dai bresennol; pe digwyddai hynny, gallai'r dirywiad fod yn fwy fyth. Fel y dengys y ffigurau uchod, mae pob cynnydd o 1% yn y boblogaeth yn arwain at ddirywiad o fwy nag 1% yn y ganran sy'n siarad Cymraeg.

Mae pob un o'r opsiynau uchod yn peri gwahanol raddau o rwystr i strategaeth y cyngor o godi'r ganran sy'n siarad Cymraeg yn Nwyfor i 76.3%.

O dan y scenario lleiaf dinistriol, sef Rhagamcan 1, byddai'n golygu bod angen sicrhau bod bron i 1,500 o bobl ddi-Gymraeg yn dysgu'r iaith yn rhugl. Mae'r niferoedd hyn yn codi gyda phob rhagamcan, ac yn achos Rhagamcan 5, byddai'n golygu dros 10,000 o drigolion di-Gymraeg, ac angen i o leiaf 3,500 ohonynt ddysgu'r iaith yn rhugl er mwyn cyrraedd targed y Cyngor. Gan fod y mwyafrif llethol o blant eisoes yn gallu siarad Cymraeg, byddai hyn golygu dysgu Gymraeg i oedolion. Byddai unrhyw un sy'n

gyfarwydd â maes dysgu Cymraeg i oedolion yn sylweddoli bod tasg o'r fath o fewn cyfnod o ychydig flynyddoedd yn gwbl anymarferol. Er mwyn cynnal a hyrwyddo'r Gymraeg yn ei chadarnleoedd mae'n hanfodol ystyried demograffeg yn ogystal.

Casgliad

Ni ellir gorbwysleisio'r trychineb ieithyddol petai'r senario waethaf yn cael ei gwireddu yn yr achos hwn. Mae llawer iawn rhy ychydig o ardaloedd lle mae'r Gymraeg cyn gryfed ag yw yn Nwyfor i'r Gymraeg allu fforddio colled o'r fath. Un o negeseuon pwysicaf Cyfrifiad 2011 yw'r graddau y mae plant yn colli eu Cymraeg ar ôl gadael yr ysgol yn yr ardaloedd mwyaf Seisnig, sy'n dangos na ellir dibynnu ar addysg yn unig i greu siaradwyr Cymraeg newydd. Mae cynnal y math o gymdeithas sy'n dal i fod yng Ngwynedd yn gwbl allweddol.

O weld posibilrwydd y senario waethaf, anodd osgoi'r casgliad bod y nifer o 1200 o dai ychwanegol yn ormodol – yn enwedig gan nad oes tystiolaeth ddigonol wedi ei chynnig o'r angen am gynydd o'r fath.

Mae'r ystadegau diweddaraf a ddaeth o law'r Cyngor yn dangos fod prisiau tai allan o gyrraedd 67.8% o drigolion ardal Dwyfor. O ystyried fod mwy o bobl o'r tu allan yn gallu fforddio tai yma, mae hynny'n sicr o fod yn uwch fyth o fewn y boblogaeth gynhenid.

Mae dadl gref felly dros gyfyngu pob tŷ newydd a godir i rai fforddiadwy. Nid fyddai hyn ynddoli hun yn rhwystro mewnfudiad, wrth gwrs, ond o leiaf efallai na fyddai'n mynd ati'n fwriadol i'w annog.

Agwedd arall o'r cynllun sydd angen tynnu sylw ati yw dosbarthiad y tai. Gellir dadlau bod yma ormod o ganoli ar ardaloedd trefol, neu Bwllheli yn benodol. Un o nodweddion y newid ieithyddol yng Ngwynedd dros y degawd neu fwy ddiwethaf yw symudiad graddol o siaradwyr Cymraeg o gefn gwlad i'r trefi, fel bod y Gymraeg yn amlach yn gryfach yn y canolfannau trefol nag yn y pentrefi gwledig.

Nid dadl dros geisio rhwystro hyn yw dweud y gall gor-ddatblygu mewn trefi gael effeithiau negyddol ar y cefn gwlad o'u cwmpas. Os edrychwn yn benodol ar ardal Dwyfor, cafwyd cynnydd o tua 100 yn nifer y siaradwyr Cymraeg yn nhref Pwllheli rhwng 2001 a 2011 (er bod cynnydd o tua 200 yn y boblogaeth gyffredinol wedi dod â'r ganran i lawr tua 2%). Rhaid gosod cynnydd o'r fath yn niferoedd siaradwyr Cymraeg o fewn cyd-destun ardal ehangach – yn ystod yr un cyfnod cafwyd lleihad o 127 yn Nefyn a Morfa Nefyn, lleihad o 105 yn Abersoch, 26 yn Efailnewydd a Buan, 27 yn Abererch a 17 yn Llanaelhaearn.

Un gwendid yn asesiad effaith ieithyddol a baratowyd gan uned y Cynllun Unedol yw ei fod yn tueddu i edrych ar dueddiadau o fewn wardiau unigol yn lle yng nghyd-destun ardal ehangach. Os oes cynnydd yn digwydd o fewn un lle, nid yw'n gynydd ystyrion os yw ar draul ardal arall.

Wrth gwrs, bydd angen edrych ymhellach na'r cynllun datblygu presennol wrth ystyried dyfodol y Gymraeg yng Ngwynedd. Os bydd dyhead cyffredinol yn parhau o fewn y

boblogaeth gynhenid i symud tua'r trefi, mae angen trafodaeth aeddfed ar sut mae cynnal y Gymraeg yng nghefn gwlad. Efallai ei bod yn bryd meddwl am y syniadau mwy creadigol a chefnu ar y tabŵ traddodiadaol yn erbyn yr hyn a elwir yn 'dai haf'. Efallai fod lle i gadw mwy o'r tai hyn mewn dwylo lleol i'w defnyddio fel llety gwyliau; diau hefyd y byddai annog rhagor o'r boblogaeth gynhenid sydd wedi symud oddi yma i fyw i brynu eiddo yng nghefn gwlad i'w ddefnyddio ar benwythnosau a gwyliau yn hwb i Gymreictod yr ardal.

Mater arall sy'n gofyn am sylw yw'r diffiniad o bersonau lleol wrth ystyried cymhwysedd am dai fforddiadwy neu dai cymdeithasol. Mae holl ffigurau'r cyfrifiad yn awgrymu bod hyd at tua 95% o'r bobl a aned yng Nghymru sy'n byw yn ardal Dwyfor yn siarad Cymraeg. Os yw'r gallu i siarad Cymraeg yn sylweddol is ymhlith pobl sydd ar restr tai cymdeithasol, mae cwestiynau sylfaenol i'w gofyn ynghylch y meini prawf. Dylid ei gwneud hi'n ofynnol i gymdeithasau tai gofnodi'r gallu i siarad Cymraeg, a bod yr wybodaeth honno ar gael i'r cyhoedd.

Efallai y deuai i'r amlwg nad codi mwy o dai cymdeithasol o'r newydd sydd ei angen yn gymaint ond sicrhau mai pobl gwirioneddol leol sy'n cael y tai sydd ar gael.

O droi'n ôl at y cynllun datblygu lleol, fodd bynnag, mae'n anodd osgoi'r casgliad mai doeth fyddai lleihau nifer y tai ychwanegol sy'n cael eu cynnig, ac edrych eto ar ddosbarthiad nifer llai o dai. Gan ei bod mor anodd rhagamcanu'n union y tueddiadau i'w disgwyl o fewn y stoc dai bresennol, efallai na fyddai cyfiawnhad dros wahardd unrhyw godi tai newydd – er bod dadl gref dros gyfyngu'r rhain i dai fforddiadwy. Yn wyneb yr arwyddion bod yna gryn lacrwydd o fewn y stoc dai bresennol, fodd bynnag, anodd osgoi'r casgliad mai doethach fyddai gwneud y camgymeriad o godi rhy ychydig yn hytrach na gormod o dai.

Huw Prys Jones

Hanfod

Ymgynghoriaeth iaith a gwasanaethau golygyddiol

- Eidd r. Ffordd Berth Ddu, Llanrwst, Conwy LL25 0HG
- huw@hanfod.net
- 07770 941097

Asesiad o sefyllfa'r Gymraeg yng Ngwynedd ar sail cyfrifiadau 2001 a 2011

Roedd union 77,000 o drigolion Gwynedd yn gallu siarad Cymraeg yn ôl Cyfrifiad 2011. Mae hyn yn cymharu â 77,841 yn 2001, sy'n golygu gostyngiad bach o ran niferoedd, ond gan fod poblogaeth y sir wedi cynyddu 5,000, mae'n golygu cwmp mwy sylweddol yn y ganran - o 69% i 65.4% mewn 10 mlynedd.

Cyn gwneud unrhyw ddadansoddiad pellach, y peth cyntaf i'w nodi yw nad yw'r sir yn unffurf yn ieithyddol nac o ran y newid sydd wedi digwydd rhwng 2001 a 2011. Fel anheddiad mwyaf y sir, mae'r ganran isel sy'n siarad Cymraeg ym Mangor yn dylanwadu'n ormodol ar ffigurau gweddill y sir, ac mae ffigurau Bangor eu hunain wedi cael eu hystumio'n sylweddol gan y niferoedd o fyfyrwyr yno. O'r cynnydd o 5,000 ym mhoblogaeth Gwynedd, roedd 2,500 ohono'n gynnydd yn niferoedd pobl ifanc rhwng 16-24 oed ym Mangor yn unig - sy'n awgrymu cynnydd sylweddol iawn yn niferoedd y myfyrwyr rhwng 2001 a 2011. Nid oes ryfedd felly mai Bangor a welodd y gostyngiad mwyaf yn y ganran o siaradwyr Cymraeg drwy'r sir. Trefi a phentrefi glan-môr de Meirionnydd yw'r ardaloedd mwyaf Seisnig eraill yn y sir.

Er mwyn cael darlun cyflawn o sefyllfa'r Gymraeg yn y sir mae angen edrych ar wahanol ardaloedd yn unigol:

Bangor, lle disgynnodd y gyfran sy'n siarad Cymraeg o 46.6% yn 2001 i 36.4% yn 2011. Er bod hyn i'w briodoli'n bennaf i'r cynnydd o dros 2,500 ym mhoblogaeth y dref, gwelwyd lleihad o 396 yn y niferoedd sy'n siarad Cymraeg hefyd, a hynny'n bennaf ymysg oedolion hŷn.

- Gweddill Arfon, lle mae 77% yn siarad Cymraeg. Cafwyd cynnydd o 676 yn y niferoedd sy'n siarad Cymraeg yma rhwng 2001 a 2011, ond gan fod y boblogaeth gyffredinol wedi cynyddu 1456, cafwyd lleihad bychan yn y ganran - roedd 78.2% yn siarad Cymraeg yma yn 2001.
- Llyn ac Eifionydd, lle mae 71.2% yn siarad Cymraeg o gymharu â 73.3% yn 2001. Cafwyd gostyngiad o 370 yn y niferoedd sy'n siarad Cymraeg yma.
- Gogledd Meirionnydd, lle mae 76.3% yn siarad Cymraeg o gymharu â 78.6% yn 2001. Cafwyd cwmp o 103 yn y niferoedd sy'n siarad Cymraeg yn ystod y 10 mlynedd.
- De Meirionnydd, ardal gymharol fach lle disgynnodd y ganran sy'n siarad Cymraeg o 67.1% yn 2001 i 62.1% yn 2011. Collwyd 130 o siaradwyr Cymraeg, tra bod y boblogaeth gyffredinol wedi cynyddu 203.
- Arfordir Meirionnydd - dyma ardal fwyaf Seisnig y sir, ar ôl Bangor. Aeth y ganran sy'n siarad Cymraeg yma i lawr o 46.6% i 43.0% yn 2011, ac aeth y niferoedd i lawr o 6557 i 6139 - colled o 418.

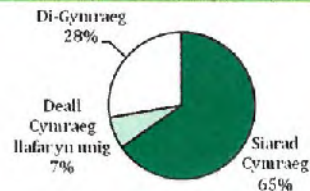
	2001			2011		
Ardal	Cyfanswm poblogaeth	Nifer siaradwyr Cymraeg	% siaradwyr Cymraeg	Cyfanswm poblogaeth	Nifer siaradwyr Cymraeg	% siaradwyr Cymraeg
Bangor Gweddill Arfon	13288	6197	46.6	15928	5801	36.4
Llyn ac Eifionydd	41997	32879	78.2	43453	33455	77.0
Gogledd Meirionnydd	25626	18796	73.3	25879	18426	71.2
De Meirionnydd	12682	9972	78.6	12937	9869	76.3
Arfordir Meirionnydd	5123	3440	67.1	5326	3310	62.1
	14053	6557	46.6	14266	6139	43.0

Y peth arall amlwg a holl bwysig i'w nodi mewn unrhyw asesiad ieithyddol o Wynedd yw cymaint cryfach yw'r Gymraeg yma nag unrhyw un arall o siroedd Cymru. Mae'r pedwar graff ar y dudalen nesaf yn dangos y ganran o boblogaeth Gwynedd sy'n siarad Cymraeg, y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, y ganran o'r rhai a aned yng Nghymru sy'n siarad Cymraeg, ac yn olaf y ganran o'r rhai a aned y tu allan i Gymru sy'n siarad Cymraeg.

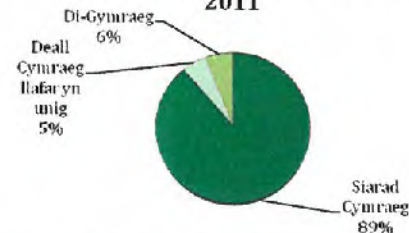
Gwynedd gyfan: Y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, 2011

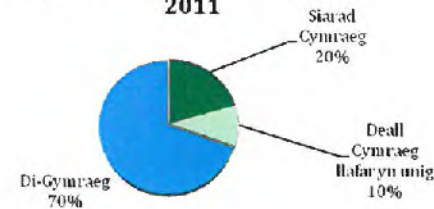
Gwynedd gyfan: Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel canran o'r boblogaeth, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg y bobl a aned yng Nghymru, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg y bobl a aned y tu allan i Gymru, 2011

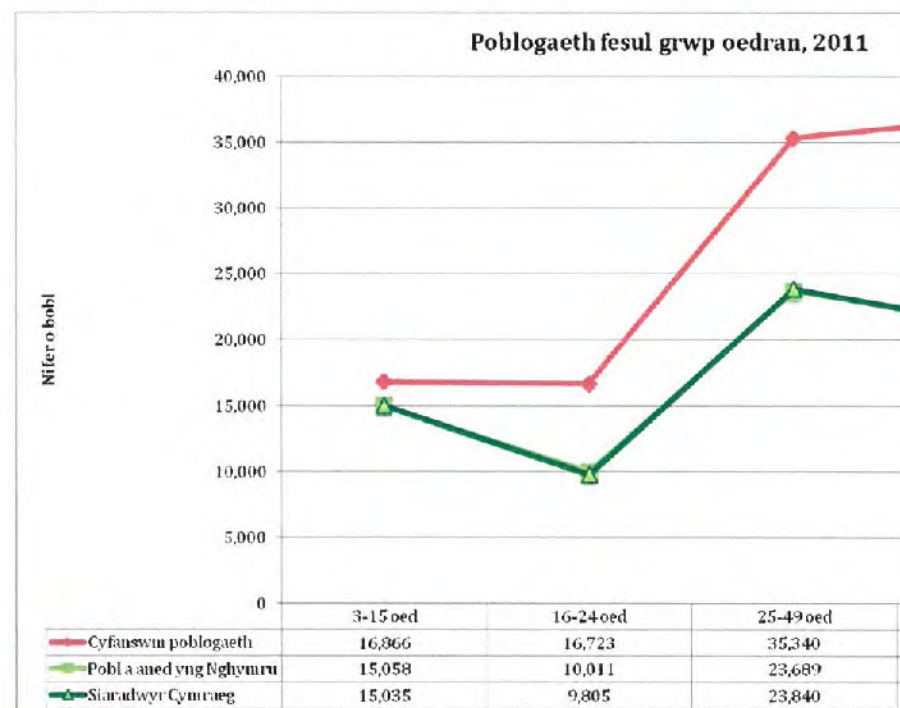

Gwelwn fod traean o boblogaeth y sir wedi eu geni'r tu allan i Gymru a bod mwyafrif llethol y rheini a aned yng Nghymru'n siarad Cymraeg. Mae'r ganran hon yn codi i tua 95% yn ardaloedd Cymreiciaf y sir. O gofio na fydd pawb o'r rheini a aned yng Nghymru o angenrheidrwydd wedi eu geni'n lleol, gellir tybio bod y ganran o'r boblogaeth frodorol sy'n siarad Cymraeg yn uwch fyth. Yr unig ardal lle nad yw'r mwyafrif llethol o'r boblogaeth Gymreig yn siarad Cymraeg yw Bangor.

Er mai dim ond 20% o'r rheini a aned y tu allan i Gymru sy'n gallu siarad Cymraeg, mae'n werth nodi bod y gyfran hon hefyd yn sylweddol uwch na'r ganran gyfatebol mewn mannau eraill yng Nghymru.

Mae'r ystadegau hyn sy'n dangos y berthynas rhwng mannau geni a'r gallu i siarad Cymraeg yn neilltuoel o arwyddocaol gan eu bod yn awgrymu i ba raddau y mae'r boblogaeth leol yn dal gafael ar yr iaith, ac i ba raddau hefyd y mae mewnfydwyr yn cael eu cymhathu. Mae'r ganran o 89% o'r boblogaeth a aned yng Nghymru sy'n siarad Cymraeg yn arbennig o uchel o'i gymharu â'r hyn yw mewn siroedd eraill – y ganran gyfatebol yn sir Gaerfyrddin yw 54%.

Mae'r graff canlynol yn edrych ar y berthynas rhwng iaith a grwpiau oedran, lle mae'r bwlch rhwng y llinell goch a'r llinell wyrdd tywyll yn cynrychioli'r boblogaeth ddi-Gymraeg, a'r bwlch rhwng y llinell goch a'r llinell wyrdd golau yn cynrychioli'r boblogaeth a aned y tu allan i Gymru:

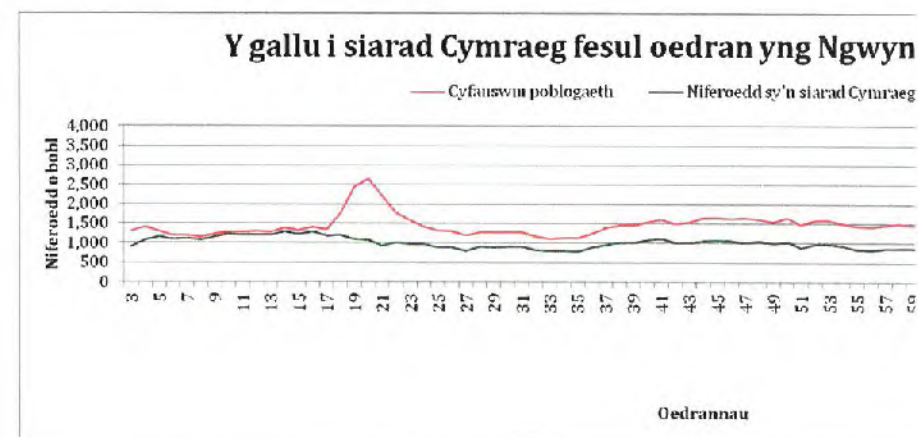
Gwelwn oddi wrth y ddwy linell werdd mor agos yw'r niferoedd a aned yng Nghymru a'r niferoedd sy'n siarad Cymraeg. Mae'n bwyslg nodi fodd bynnag yr ymdrinir â manau geni ac iaith fel dau fater cwbl ar wahân yn y graff uchod – oherwydd mae'r niferoedd a aned yng Nghymru'n cynnwys rhai pobl ddi-Gymraeg, ac mae'r niferoedd sy'n siarad Cymraeg yn cynnwys pobl a aned y tu allan i Gymru.

Mae'r graff nesaf yn dangos dadansoddiad fesul oedranau manwl – a dim ond am y sir gyfan y mae'r ffigurau hyn ar gael. Unwaith eto, mae'r bwlch rhwng y llinell goch a'r llinell wyrdd yn cynrychioli'r boblogaeth ddi-Gymraeg.

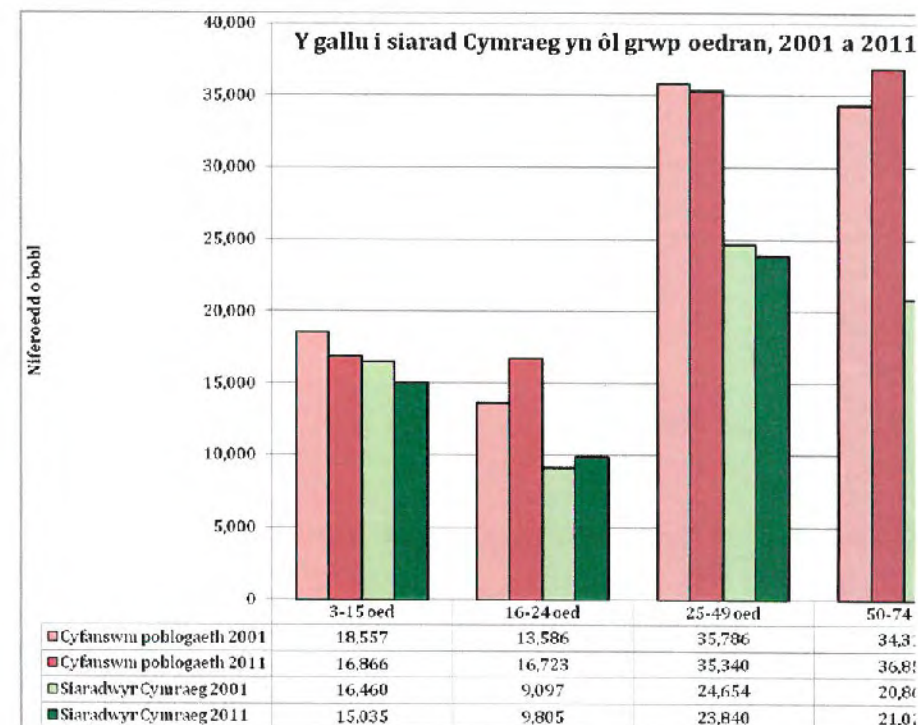
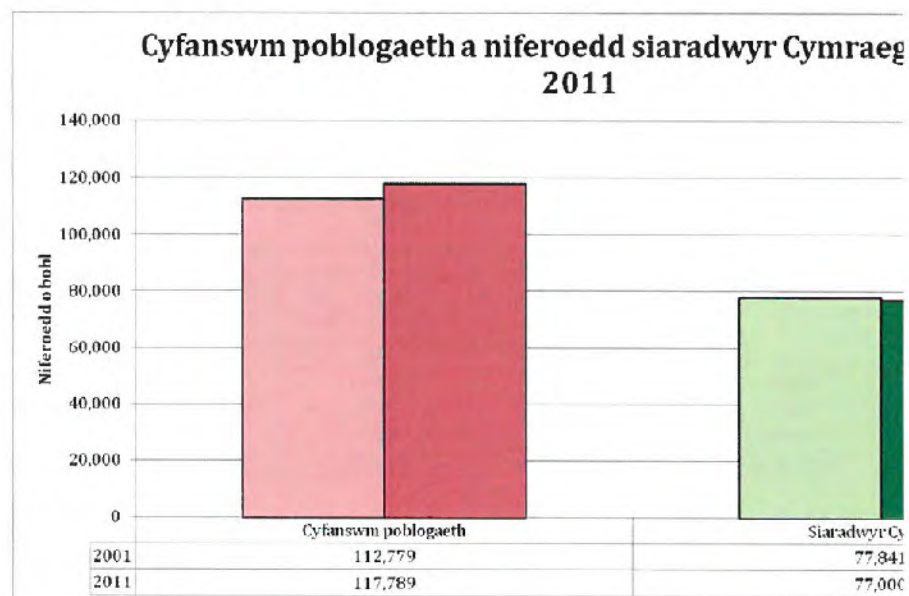
Yr oedran ieuengaf a ddefnyddir wrth fesur y gallu i siarad Cymraeg yw 3 oed, ac mae 69.2% o blant 3 oed y sir yn siarad Cymraeg. Gan nad yw cymaint o blant sydd o gartrefi di-Gymraeg wedi dysgu'r iaith yn yr oedran yma, mae'n sylweddol is na'r hyn yw am iaith plant oedran ysgol, ac yn rhoi rhyw awgrym o faint o blant sy'n clywed y Gymraeg ar yr aelwyd. Unwaith eto, mae Gwynedd yn sefyll allan gyda chyfran llawer uwch nag

mewn siroedd eraill ymhlith y gyfran o'r plant ieuengaf sy'n gallu'r Gymraeg. Y canrannau cyfatebol am rai o'r siroedd Cymreiciaf eraill yw: Ceredigion – 51%; Sir Fôn – 49%; Sir Gaerfyrddin – 39%; Conwy – 25% a Sir Ddinbych – 22%.

Gwelwn fod canrannau uchel iawn o blant oedran ysgol yn gallu siarad Cymraeg, ac mae'r cynnydd anferth yn y bobl ifanc ddi-Gymraeg rhwng tua 18 a 23 oed yn dangos effaith niferoedd myfyrwyr ar y ffigurau. Mae'r ddwy linell yn dod yn nes at ei gilydd wedyn ymysg oedolion iau ond yn dechrau dechrau lledu ymysg oedolion hŷn, o tua 57 oed ymlaen. Y rheswm fod y ddwy linell yn dringo ar y diwedd yw ei bod yn dynodi pawb dros 85 oed.

Mae'r graffiau nesaf yn dangos y newidiadau rhwng 2001 a 2011. Gwelwn fod y cynnydd yn y boblogaeth i'w briodoli i dri grŵp oedran, sef pobl ifanc 16-24 oed, oedolion 50 i 74 oed, ac i raddau llai, oedolion dros 75 oed. Mae gostyngiad gweddol sylweddol ar y llaw arall yn niferoedd y plant, a gostyngiad bach hefyd ymysg oedolion rhwng 25 a 49 oed. Mae'r ganran o blant sy'n siarad Cymraeg wedi mwy na dal ei ei thir, ond tra cafwyd cynnydd o 2,533 yn y boblogaeth gyffredinol rhwng 50 a 74 oed, cynnydd o 162 yn unig a gafwyd yn y niferoedd sy'n siarad Cymraeg.

Cyn troi i fanylu ar yr ardaloedd unigol, mae angen pwysleisio unwaith eto pa mor gwbl allweddol a chreiddiol yw Gwynedd i ddyfodol y Gymraeg fel iaith sy'n cael ei siarad yn naturiol yn y gymdeithas. Nodwyd eisoes mor gryf yw gafael y Gymraeg ymysg trigolion brodorol, a hefyd o ran y gyfran o blant 3 oed sy'n siarad Cymraeg.

Ar ben hyn, y darn o dir sy'n cynnwys y cyfan o Arfon heblaw Bangor, Llŷn ac Eifionydd a gogledd Meirionnydd yw'r talp mwyaf o ddigon o brif ardal graidd y Gymraeg yn y gogledd-orllewin.

Mae mymryn dros 75% o'r 82,000 o drigolion y rhan hon o Wynedd yn siarad Cymraeg, a'r unig ardaloedd eraill lle ceir canrannau tebyg yw canolbarth sir Fôn mewn ardal sy'n canoli'n bennaf o amgylch tref Llangefni, ac ardal wledig a thenau ei phoblogaeth yn ne-orllewin sir Conwy sy'n ffinio â hi. O'r bobl a aned yng Nghymru, mae rhwng 92% a 94% o bob grŵp oedran yn siarad Cymraeg. Mae 27% o'r rhai a aned y tu allan i Gymru'n siarad Cymraeg, a'r gyfran yn codi i 75% ymhlith plant 3-15 oed a 48% ymhlith pobl ifanc 16-24 oed.

Mae'r adrannau nesaf yn ymdrin â'r gwahanol ardaloedd unigol yn eu tro, gan ddechrau gyda Bangor.

Bangor

Mae'r graffiau a'r tablau canlynol yn ymwneud ag wyth ward y ddinas – Menai, Deiniol, Garth, Dewi, Hendre, Marchog, Glyder a Hirael.

Yr hyn sy'n amlwg yw cymaint y mae niferoedd myfyrwyr yn effeithio ar y ffigurau; ac mae hyn yn amlycach fyth wrth edrych ar rai wardiau ar wahân.

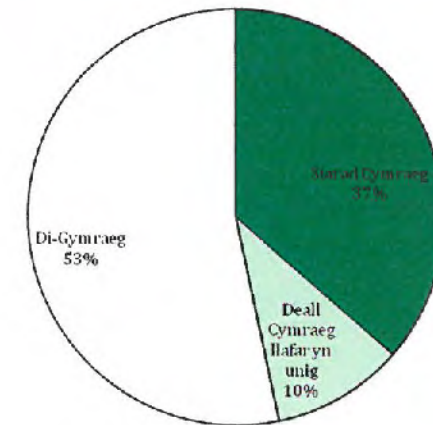
Ar yr un pryd mae yma arwyddion o ddirywiad cynhenid hefyd, gyda chanrannau uwch o'r bobl hŷn sydd wedi eu geni yng Nghymru yn siarad Cymraeg o gymharu â grwpiau cyfatebol o oedolion iau.

Y ffigur mwyaf trawiadol yma, ac efallai'r un mwyaf arwyddocaol, yw mai dim ond 20.1% o'r boblogaeth rhwng 16 a 24 oed sy'n siarad Cymraeg, ffigur y gellir yn sicr ei briodoli i fyfyrwyr, yn enwedig o weld nifer mor anghyffredin o uchel o bobl yn yr oedran yma sydd yn y ddinas. Mae 4776 allan o'r 6664 (dros 70%) o'r bobl ifanc hyn wedi eu geni'r tu allan i Gymru.

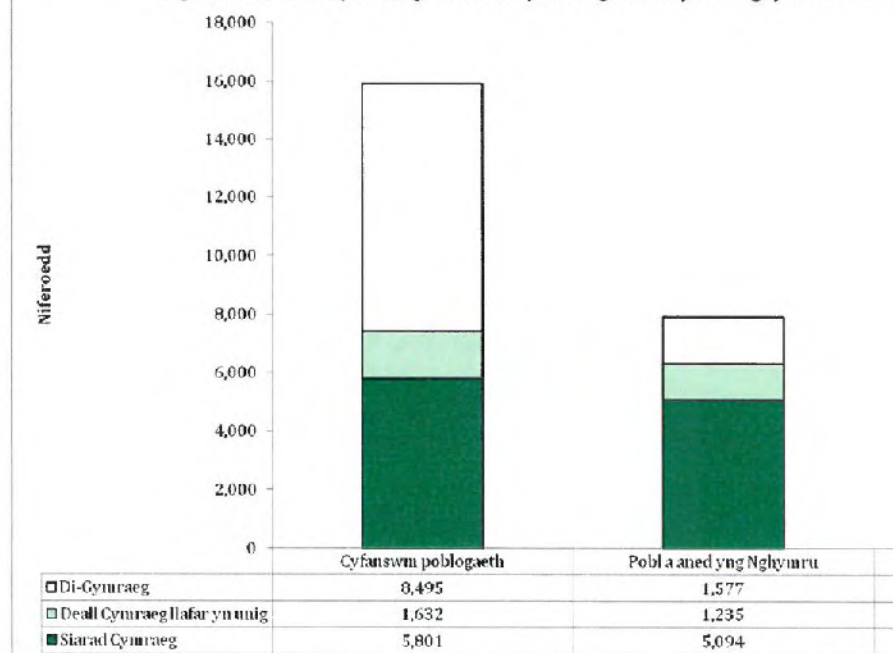
Ar y llaw arall, mae'r gyfran o'r bobl a aned yng Nghymru sy'n siarad Cymraeg yn llawer iawn is nag yng ngweddill Gwynedd – 64.4%. Fe welwn hefyd ei fod yn uwch ymhlith y bobl dros 65 oed, yn enwedig ymysg y rhai sydd wedi eu geni yng Nghymru.

Ar ben hyn, mae nifer y siaradwyr Cymraeg yn gyffredinol yn 400 yn is na'r hyn oeddent 10 mlynedd ynghynt. Mae hyn yn cynnwys lleihad o dros 300 yn y grwp oedran 50-74 a thros 50 yn y grwp dros 75.

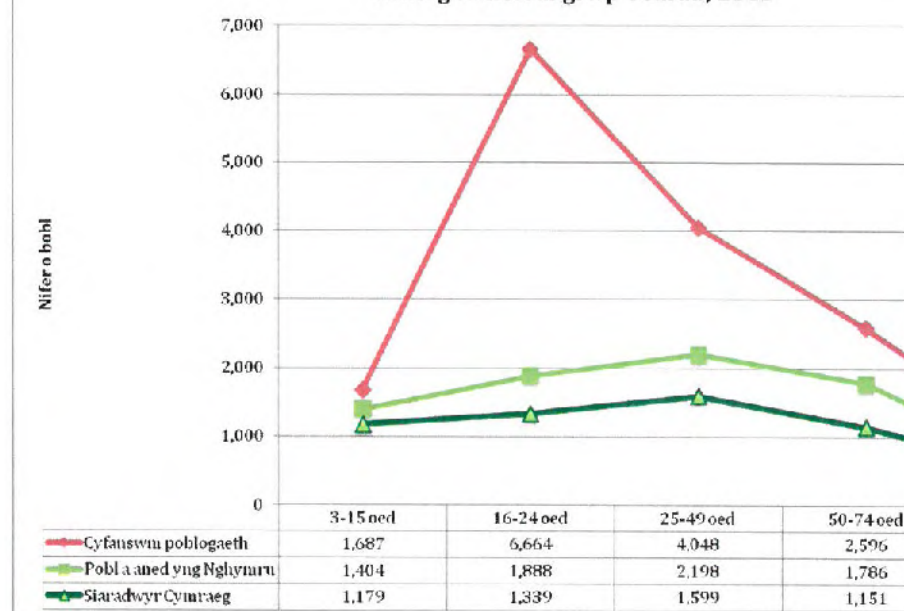
Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel canran o'r boblogaeth, 2011

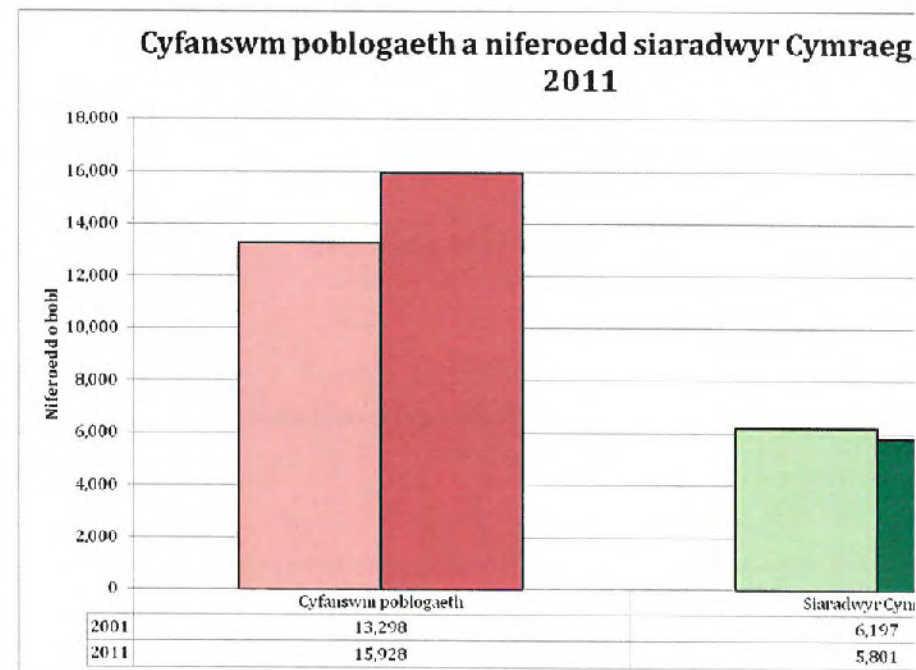
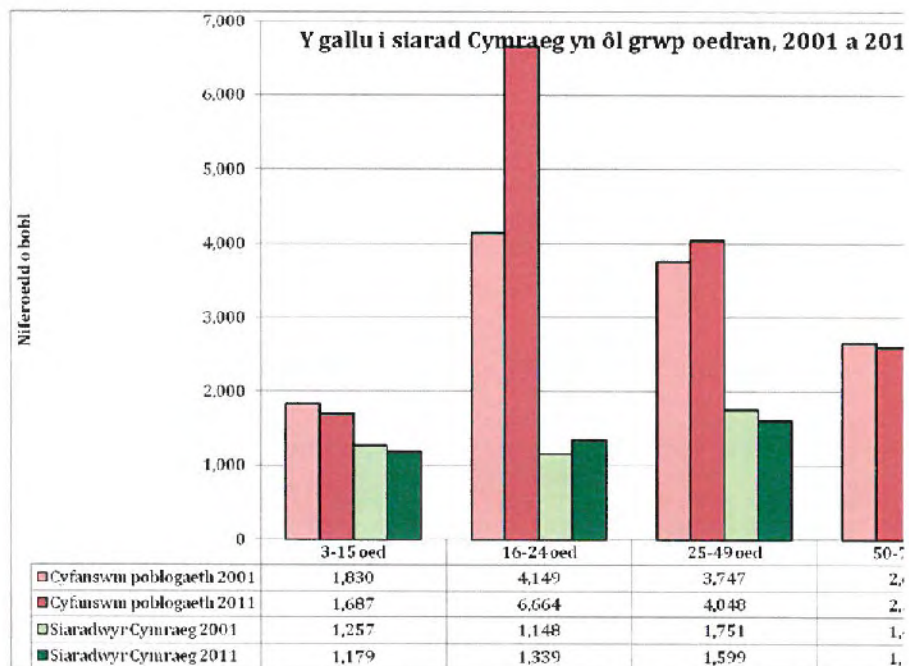

Y gallu i siarad Cymraeg, a deall Cymraeg llafar yn unig, yn ôl mann:

Poblogaeth fesul grwp oedran, 2011

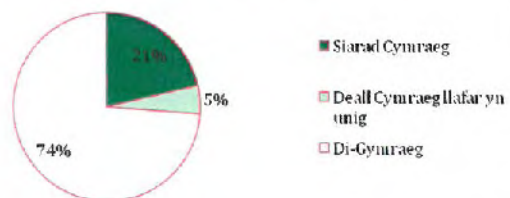

Wardiau Menai, Garth a Deiniol

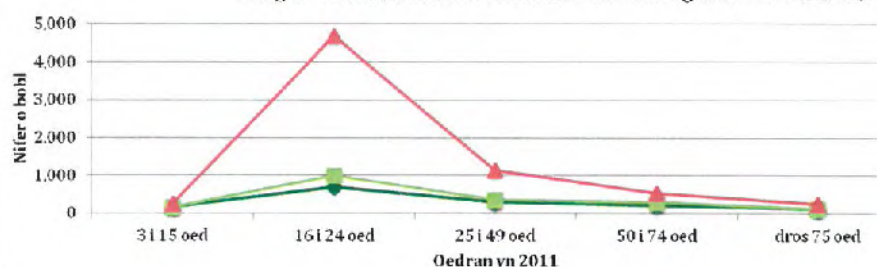
Mae dylanwad myfyrwyr i'w weld yn gliriach fyth os edrychwn ar rannau o'r ddinas ar wahân, lle gwelwn fod 2,055 yn fwy o bobl ifanc 16-24 yn wardiau Menai, Garth a Deiniol yn 2011 nag oedd yn 2001.

Dyma'r ffigurau am y wardiau hyn:

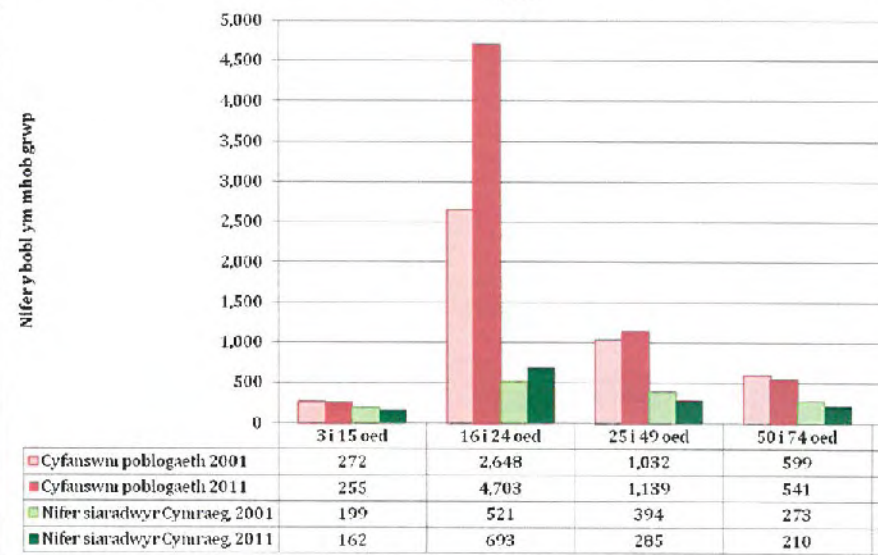
Bangor - wardiau Menai, Garth a Deiniol: Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig, fel canran o'r boblogaeth, 2011

Bangor - wardiau Menai, Garth a Deiniol: Poblogaeth fesul oedran, 2011

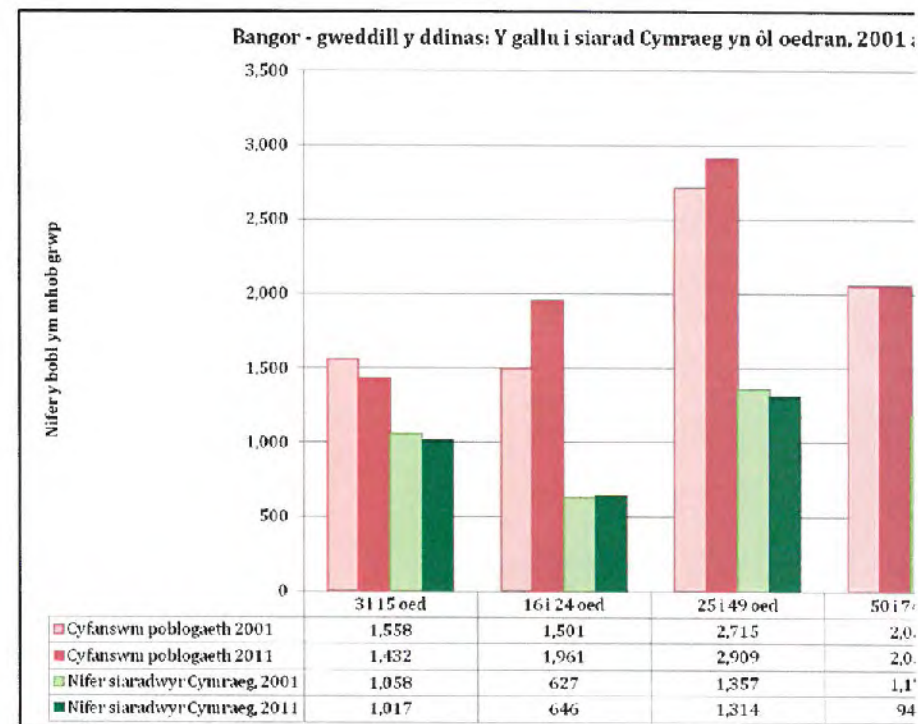
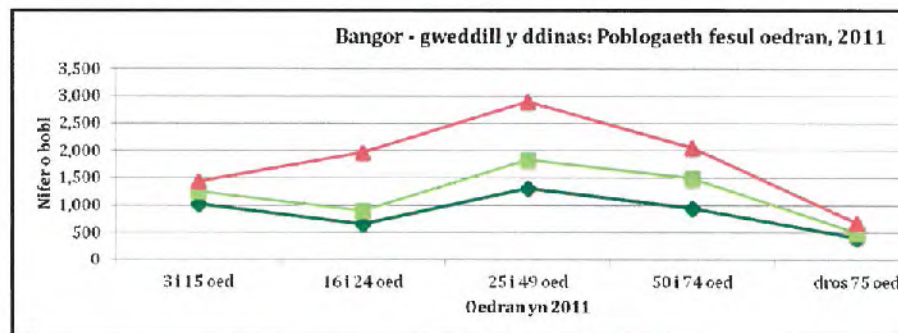
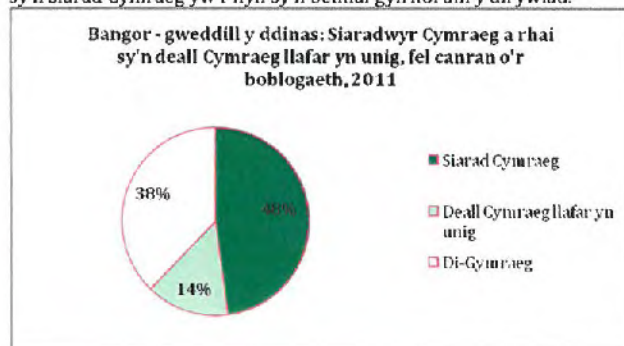

Bangor - wardiau Menai, Garth a Deiniol: Y gallu i siarad Cymraeg yn ôl oedran, 2011

Bangor: Gweddill y ddinas (wardiau Marchog, Glyder, Dewi, Hiracl, Hendre)

Mae dylanwad myfyrwyr yn llawer llai amlwg yma, a chwymp yn niferoedd y bobl hŷn sy'n siarad Cymraeg yw'r hyn sy'n bennaf gyfrifol am y dirywiad.

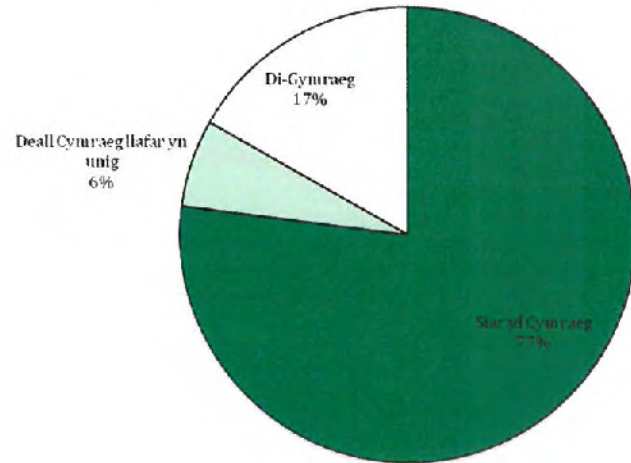
Arfon (heblaw Bangor)

Pe bai rhywun yn edrych ar Arfon gyfan fel un rhanbarth, byddai'r gyfran sy'n siarad Cymraeg yno - 66% - yn ddigon tebyg i gyfartaledd Gwynedd. Mae'r ffigur hwn yn gymharol ddiystyr fodd bynnag gan fod y gyfran isel ym Mangor yn effeithio'n ormodol ar y gyfran gyffredinol gan roi darlun camarweiniol.

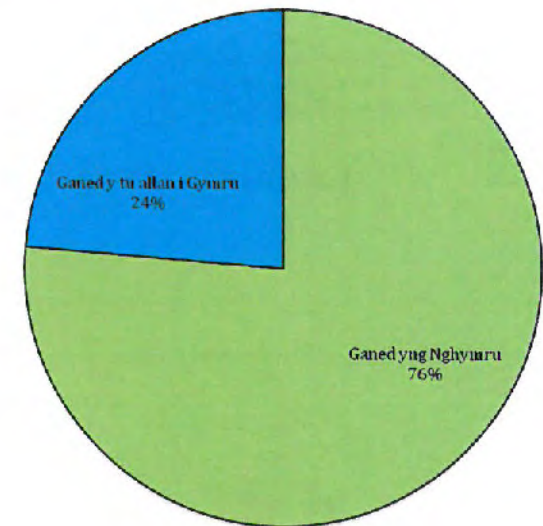
Os tynnwn ni ddinas Bangor allan ac edrych ar weddill Arfon gyda'i gilydd, cawn ardal lle mae 77% o'r trigolion yn siarad Cymraeg. Mae patrwm daearyddol pendant o fewn yr ardal, gyda'r canrannau uchaf o ddigon i'w gweld yn nhref Caernarfon a'r canolfannau lled-drefol cyfagos lle mae dros 80% yn siarad Cymraeg. Mae dros 77% yn siarad Cymraeg ym Methesda hefyd. Mae'r canrannau'n tueddu i ostwng yn nes at tua

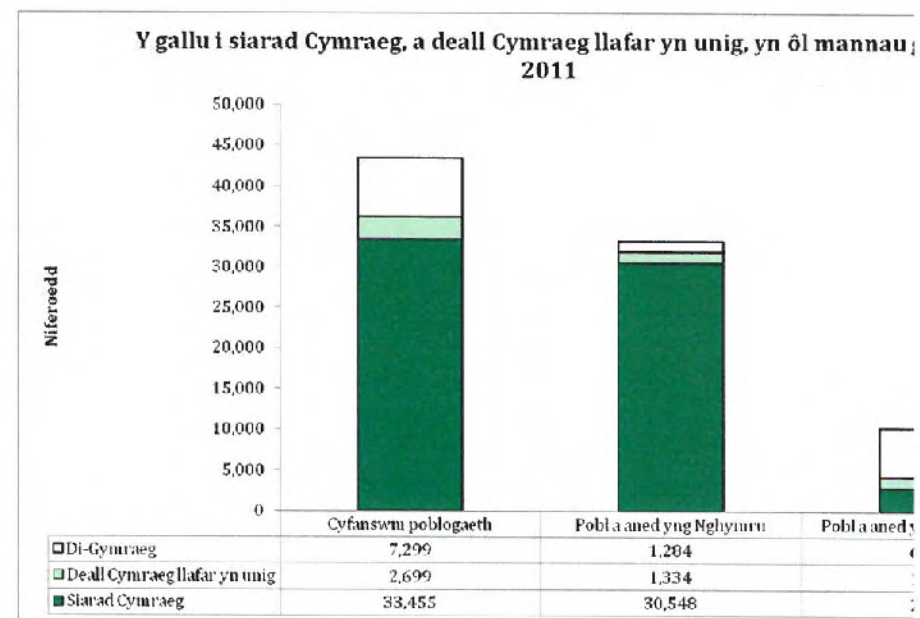
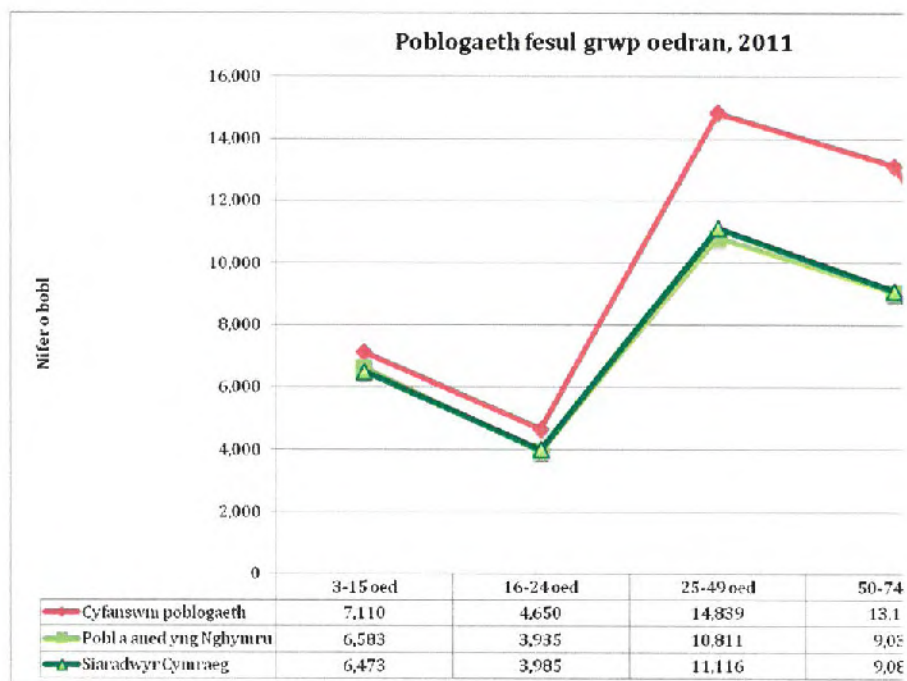
70% yn y pentrefi mwy ucheldirol. Yr ardal lle mae'r Gymraeg wanaf a'r unig leodedd lle mae'r canrannau'n gostwng o dan 70% yw'r pedair ward ar gyrion Bangor: Y Felinheli, Arllechwedd, Tregarth a Pentir.

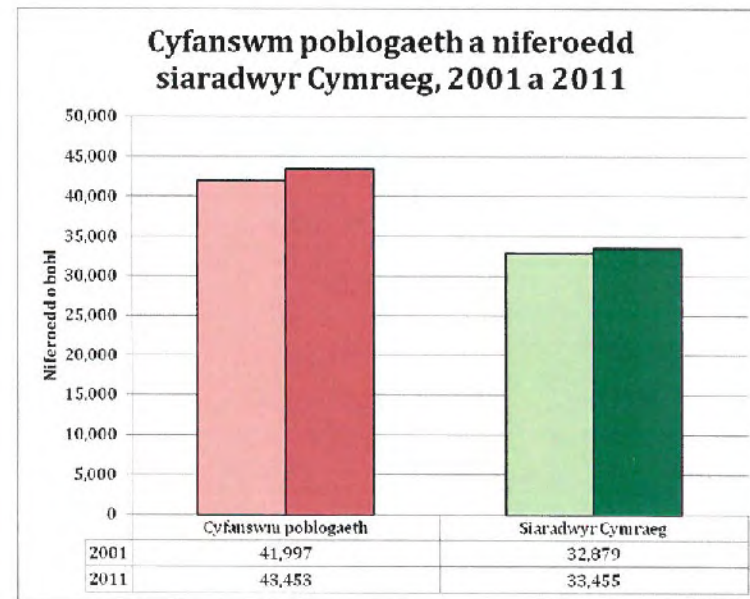
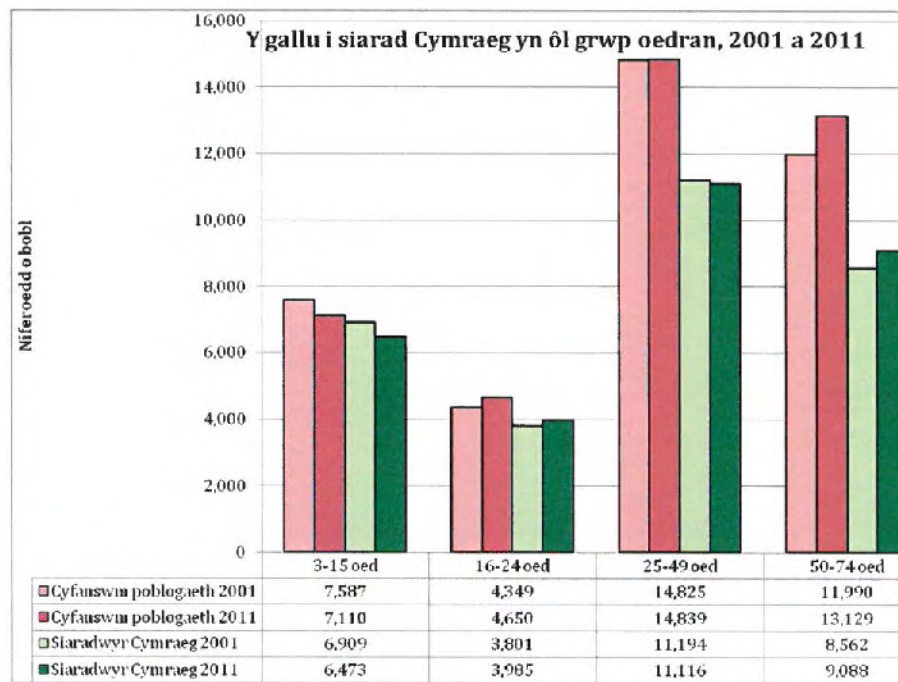
Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel canran o boblogaeth, 2011

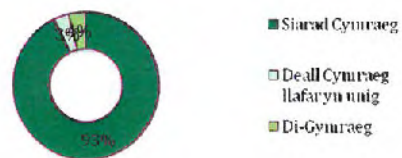
Y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, 201

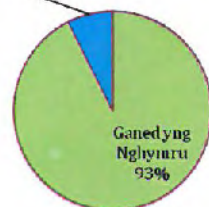

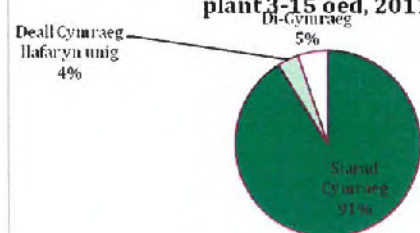
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed a aned yng Nghymru, 2011

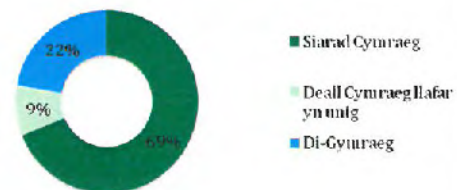
Y ganran o blant 3-15 oed a aned yng Nghymru, 2011

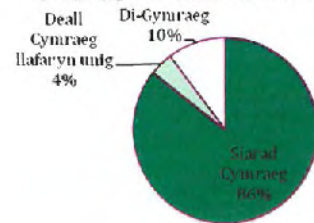
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed, 2011

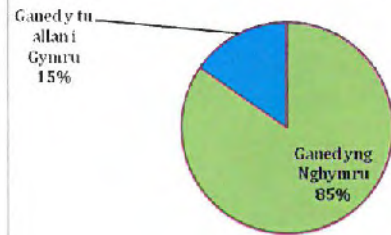
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg pobl ifanc 16-24 oed, 2011

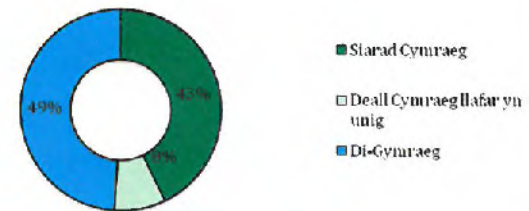
Y ganran o bobl ifanc 16-24 oed a aned yng Nghymru, 2011

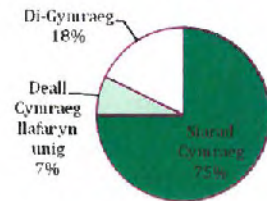
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg pobl ifanc 16-24 oed a aned yng Nghymru, 2011

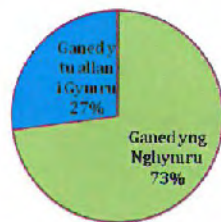
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg pobl ifanc 16-24 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

**Y gallu i siarad Cymraeg neu ddeall
Cymraeg ymysg oedolion 25-49 oed,
2011**

**Y ganran o oedolion 25-49 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

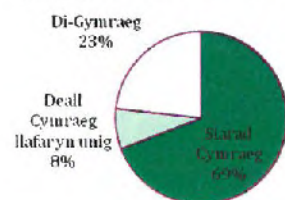
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 25-49 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

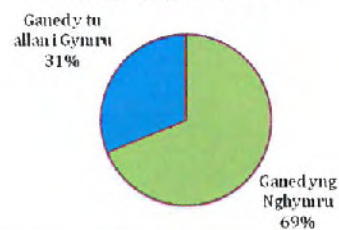
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 25-49 oed a aned y tu
allan i Gymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed, 2011**

**Y ganran o oedolion 50-74 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

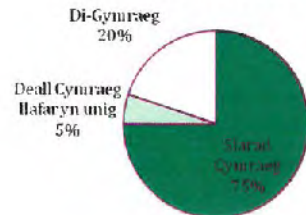
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

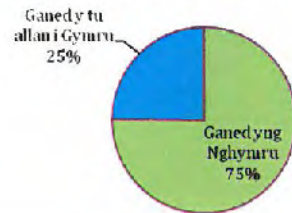
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed a aned y tu
allan i Gymru, 2011**

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed, 2011

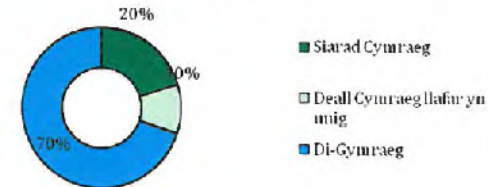
Y ganran o oedolion dros 75 oed a aned yng Nghymru, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed a aned yng Nghymru, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed a aned y tu allan i Gymru

Llyn ac Eifionydd

Roedd 71.2% o drigolion Llyn ac Eifionydd yn siarad Cymraeg yn 2011. Mae'r canrannau yma'n is na'r hyn ydynt yn ardal Caernarfon, a mewnfudo sydd bron yn gyfan gwbl gyfrifol am hynny, gan fod gafael y Gymraeg yn ymddangos yn gadarn iawn ar y boblogaeth frodorol.

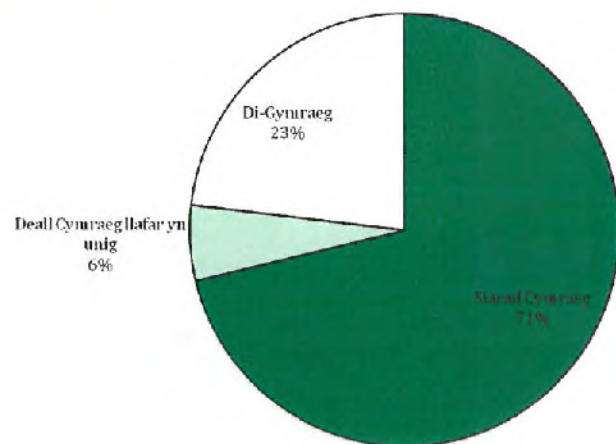
Mae gostyngiadau bach wedi bod yn niferoedd a chanrannau'r siaradwyr Cymraeg yma o gymharu â 2001. Mae cwmp o 370 wedi bod yn y niferoedd sy'n siarad Cymraeg yma yn ystod y 10 mlynedd. Gan fod y boblogaeth gyffredinol wedi cynyddu 253, mae'n golygu bod y ganran wedi gostwng 2.1% o 73.3% yn 2001 i 71.2%.

Mae mwyafrif llethol – 94% - o'r rhai sydd wedi eu geni yng Nghymru'n siarad Cymraeg. Mae hyn gyda'r ganran uchaf yng Nghymru. O gofio y gall y rhai a aned yng Nghymru gynnwys rhai a ymfudodd yma o rannau llai Cymraeg o Gymru, mae'n rhesymol tybio fod fwy neu lai bawb sydd wedi eu geni a'u magu o fewn yr ardal yn siarad Cymraeg.

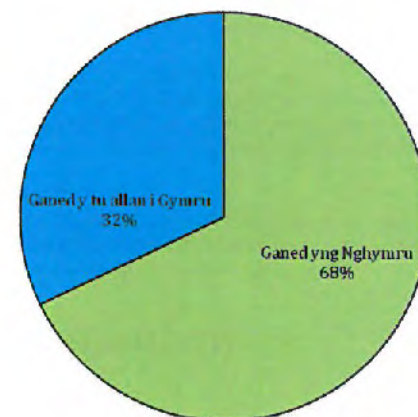
Mae'r gwahaniaeth rhwng y grwpiau oedran yn drawiadol iawn yma, gyda'r mewnfudwyr yn tueddu i fod yn bobl hŷn ar y cyfan ac yn llawer llai tebygol o fod yn gallu siarad Cymraeg na mewnfudwyr o grwpiau iau. Diddorol yw nodi bod cyfrannau helaeth o'r bobl ifanc a aned y tu allan i Gymru'n gallu siarad Cymraeg – canrannau sydd gyda'r uchaf yng Nghymru.

Ar y cyfan nid oes amrywiaeth mawr iawn o fewn yr ardal, ac eithrio'r ffaith fod rhai pentrefi glan môr fel Abersoch a Llanbedrog yn fwy Seisnig na'r gweddill, ac mae arwyddion o ddirywiad mwy na'r cyfartaledd i'w weld yn ardal Porthmadog ac ym Morfa Nefyn. Mae ffigurau eraill o'r cyfrifiad yn dangos bod 116 yn fwy o bobl a aned yn Lloegr ym Mhorthmadog a 80 yn fwy yn Nefyn yn 2011 nag yn 2001.

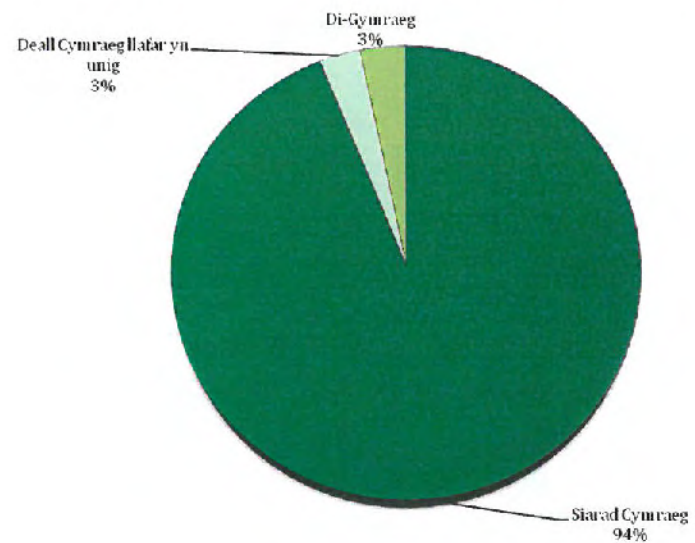
Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel canran o'r boblogaeth, 2011

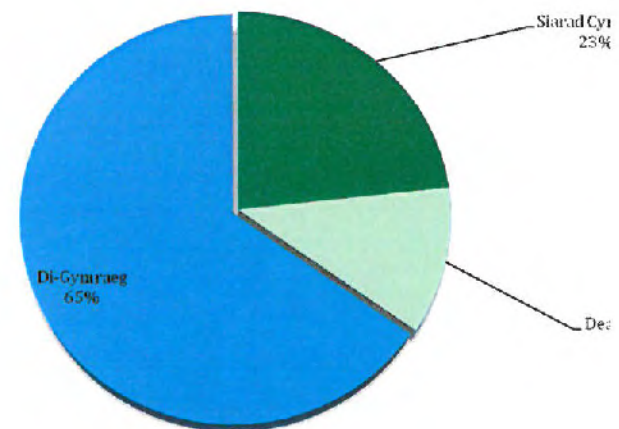
Y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, 201

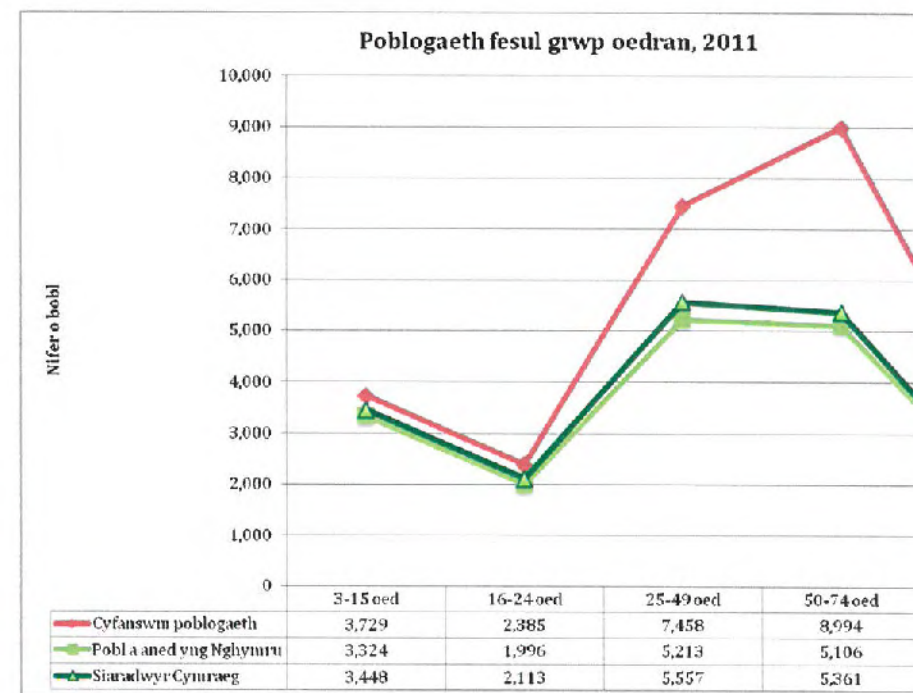
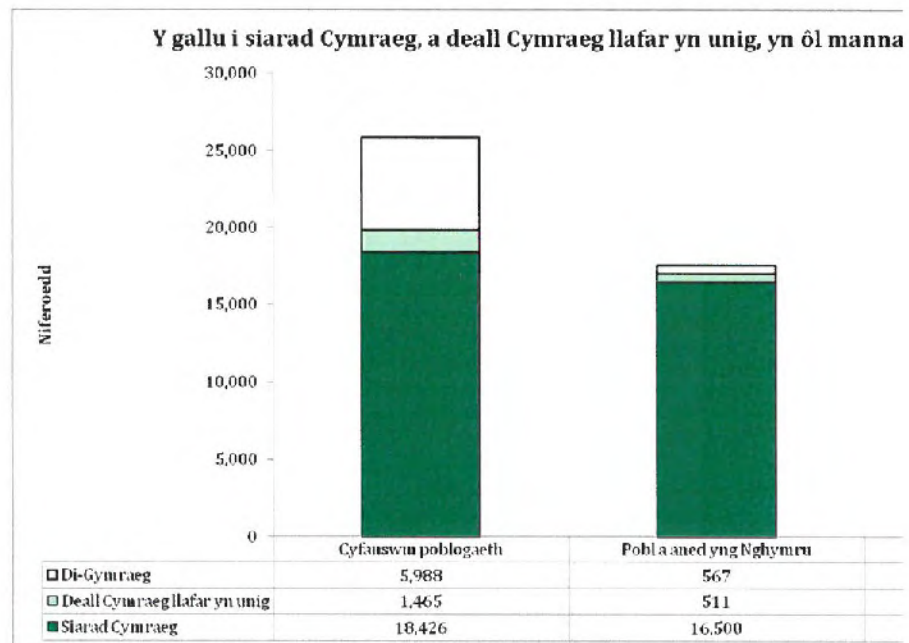

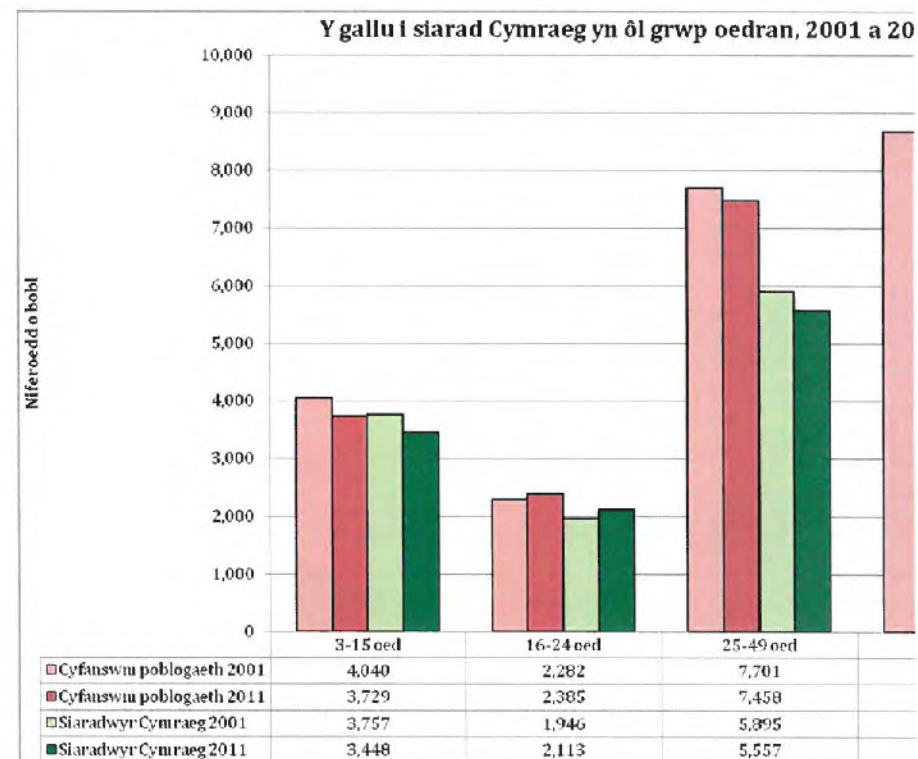
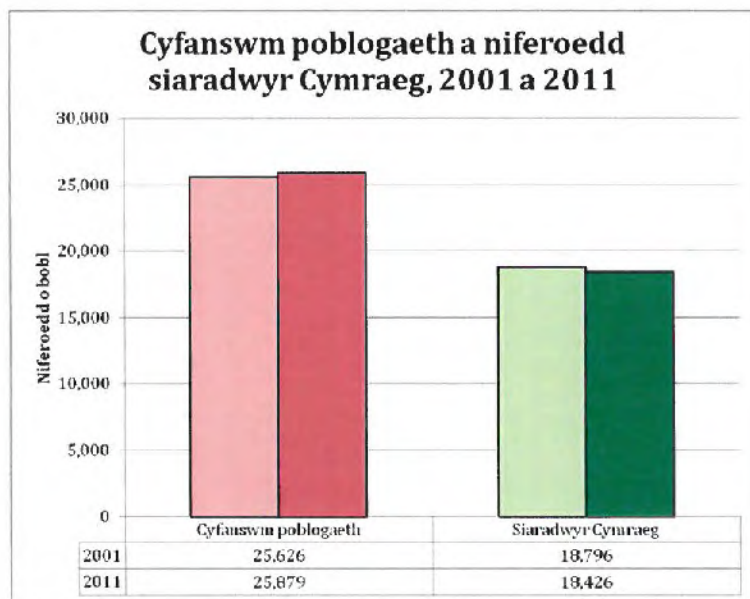
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg y bobl a aned yng Nghymru, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg y bobl a aned y tu allan 2011

Mae'r ddau graff uchod yn rhoi'r darlun cyffredinol o newid rhwng 2001 a 2011. Mae'r boblogaeth gyffredinol wedi cynyddu o 25,626 i 25,879, sef cynnydd o 253, tra bod y boblogaeth Gymraeg wedi gostwng o 18,796 i 18,426 sef gostyngiad o 370. Sy'n golygu bod y boblogaeth ddi-Gymraeg wedi cynyddu o 6,830 yn 2001 i 7,453 yn 2011 – cynnydd o 623.

Wrth edrych yn fanylach ar y grwpiau oedran, gwelwn gynnydd o 327 yn y boblogaeth 50-74 oed rhwng 2001 a 2011 a chynnydd o 377 yn y boblogaeth dros 75 oed. O ystyried y ffigurau cyfatebol am siaradwyr Cymraeg, mae modd gweld mai pobl ddi-Gymraeg sy'n cyfrif am 300 o'r cynnydd ymysg pobl 50-74 oed, ac am 287 o'r cynnydd ymysg pobl dros 75. O gofio bod o leiaf 92% o'r bobl sydd wedi eu geni yng Nghymru'n siarad Cymraeg, mae'n amlwg mai pobl o'r tu allan ydi mwyafrif llethol y rhain.

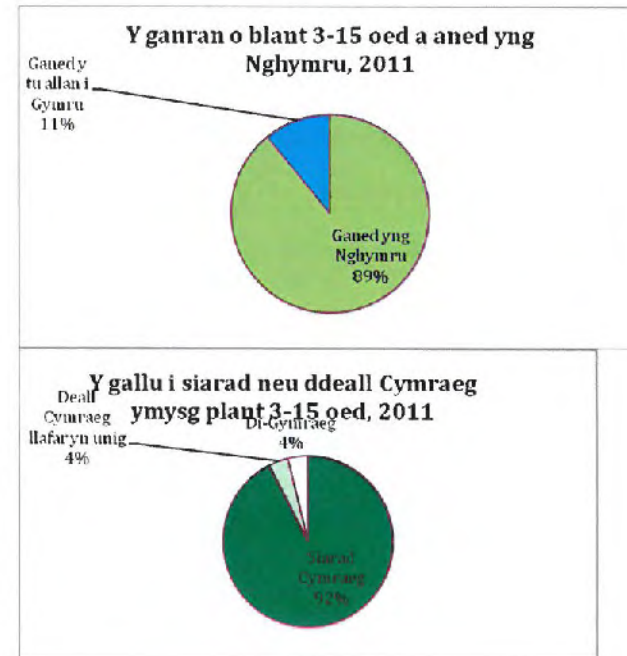
I grynhoi, y darlun o'r newid rhwng 2001 a 2011 yw:

142 yn llai o siaradwyr Cymraeg o dan 50 oed
594 yn fwy o bobl di-Gymraeg dros 50 oed

Allan o'r 12,307 o bobl dros 50 oed, cafodd 7,045 eu geni yng Nghymru, a 6,512 ohonynt yn siarad Cymraeg (92.4%). Cafodd 5,262 eu geni y tu allan i Gymru, ac o'r rhain mae 796 (15%) yn siarad Cymraeg.

Mae'r graffiau canlynol yn dangos y gwahaniaethau o fewn y grwpiau oedran o ran y canrannau a aned yng Nghymru a'r canrannau sy'n siarad Cymraeg o fewn y grwpiau oedran.

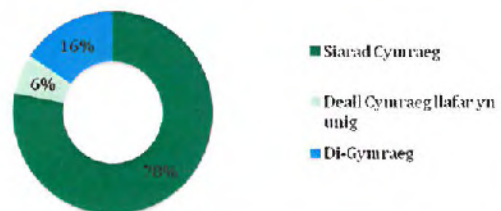
Nid yw'n annisgwyl gweld mwyafrif llethol ar draws pob grwp oedran o'r rhai a aned yng Nghymru yn siarad Cymraeg, ond diddorol yw nodi'r gwahaniaethau rhwng grwpiau oedran ymysg y rhai a aned y tu allan i Gymru. Mae mwyafrif llethol y plant a thros hanner y bobl ifanc a aned y tu allan i Gymru'n siarad Cymraeg. Ar y llaw arall, rhaid cofio mai sôn am niferoedd bychain yr ydym yma, gan fod canrannau llawer uwch o bobl hŷn wedi eu geni'r tu allan i Gymru. Mae bron i 43% o bobl dros 50 oed Llyn ac Eifionydd wedi eu geni'r tu allan i Gymru o gymharu â 22% o'r bobl o dan 50.

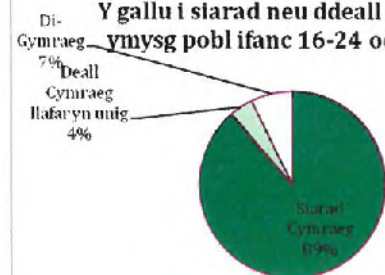
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg plant 3-15 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

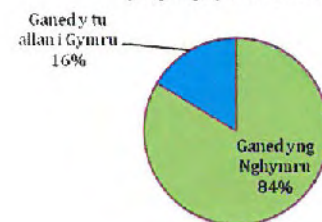
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg plant 3-15 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

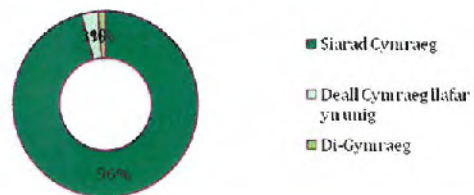
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg pobl ifanc 16-24 oed, 2011**

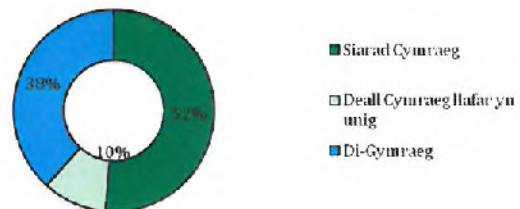
**Y ganran o bobl ifanc 16-24 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

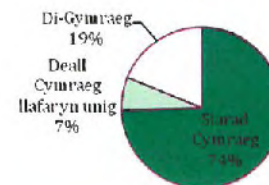
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg pobl ifanc 16-24 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

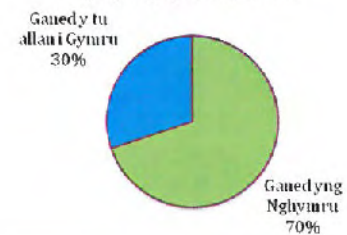
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
pobl ifanc 16-24 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

**Y gallu i siarad Cymraeg neu ddeall
Cymraeg ymysg oedolion 25-49 oed,
2011**

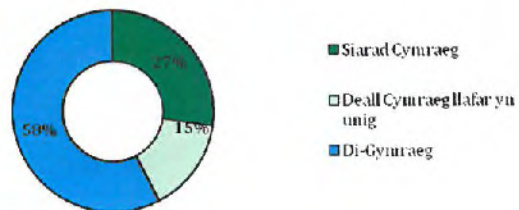
**Y ganran o oedolion 25-49 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

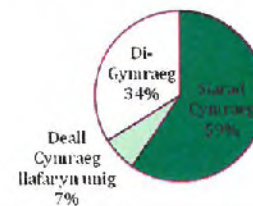
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 25-49 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

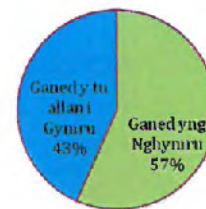
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion 25-49 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed, 2011**

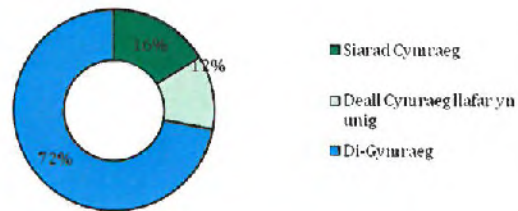
**Y ganran o oedolion 50-74 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 50-74 oed a aned yng Nghymru, 2011

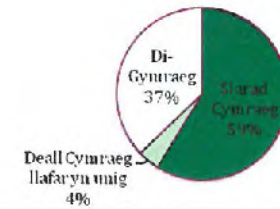
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 50-74 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

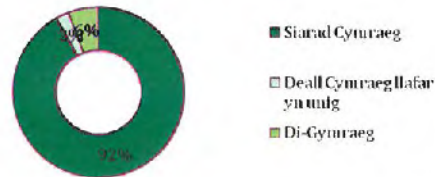
Y ganran o oedolion dros 75 oed a aned yng Nghymru, 2011

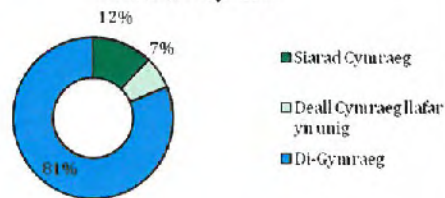
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed, 2011

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion dros 75 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion dros 75 oed a aned y
tu allan i Gymru**

***(wardiau Bala, Bowydd a Rhiw, Diffwys a Maenofferen,
Llandderfel, Llanuwchllyn, Penrhyndeudraeth, Teigl a
Trawsfynydd)***

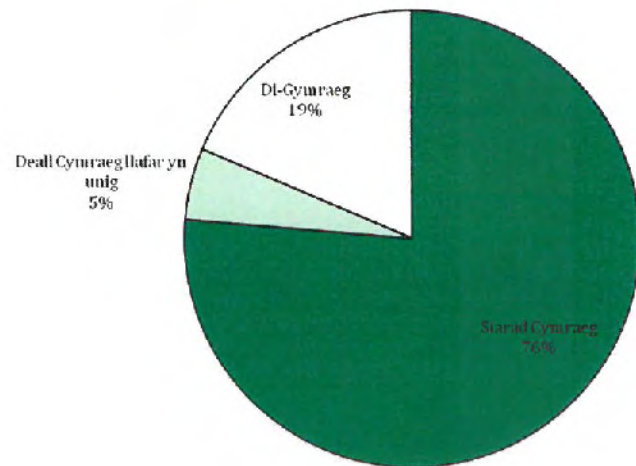
Pe bai rhywun yn edrych ar Feirionnydd gyfan, mae'r gyfran sy'n siarad Cymraeg yno yn 59%. Fel yn Arfon fodd bynnag, mae gormod o amrywiaeth rhwng rhanbarthau i wneud hwn yn ffigur ystyrlon.

Mae gogledd Meirionnydd – sef Penrhyndeudraeth, Trawsfynydd, Ffestiniog, y Bala a Phenllyn yn llawer Cymreiciach na'r gweddill gyda dros dri chwarter y boblogaeth yn siarad Cymraeg.

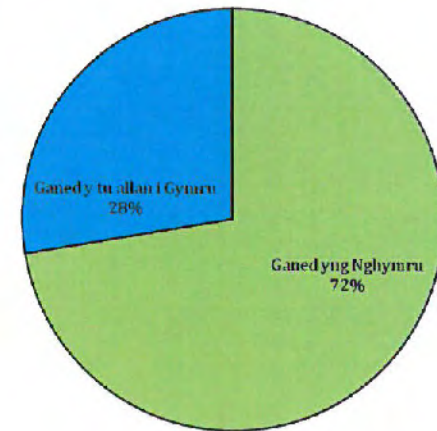
Mae hyn yn cyferbynnu'n llwyr â threfi'r arfordir fel Tywyn, y Bermo ac Aberdyfi, lle mai lleiafrif o'r boblogaeth sydd wedi eu geni yng Nghymru, heb sôn am allu siarad Cymraeg.

Gogledd Meirionnydd

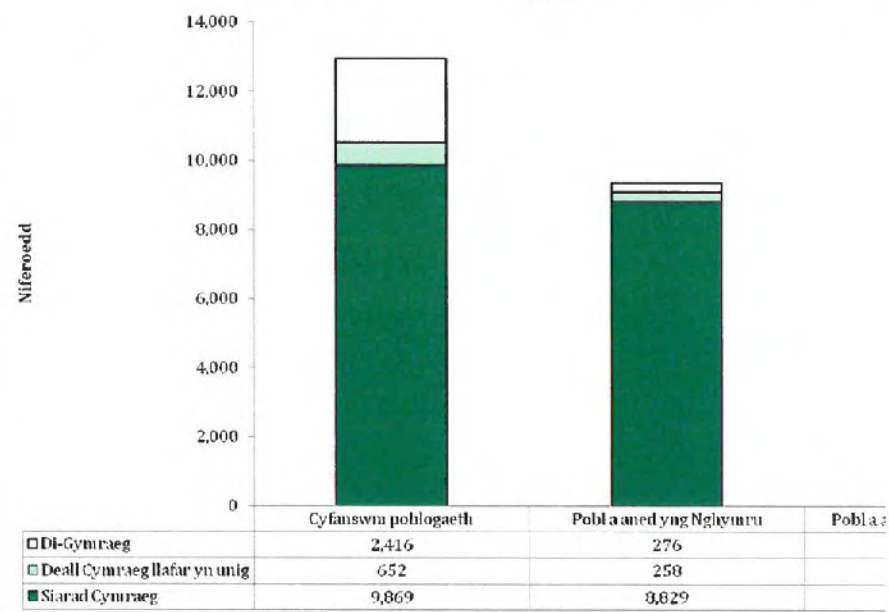
**Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel canran
boblogaeth, 2011**

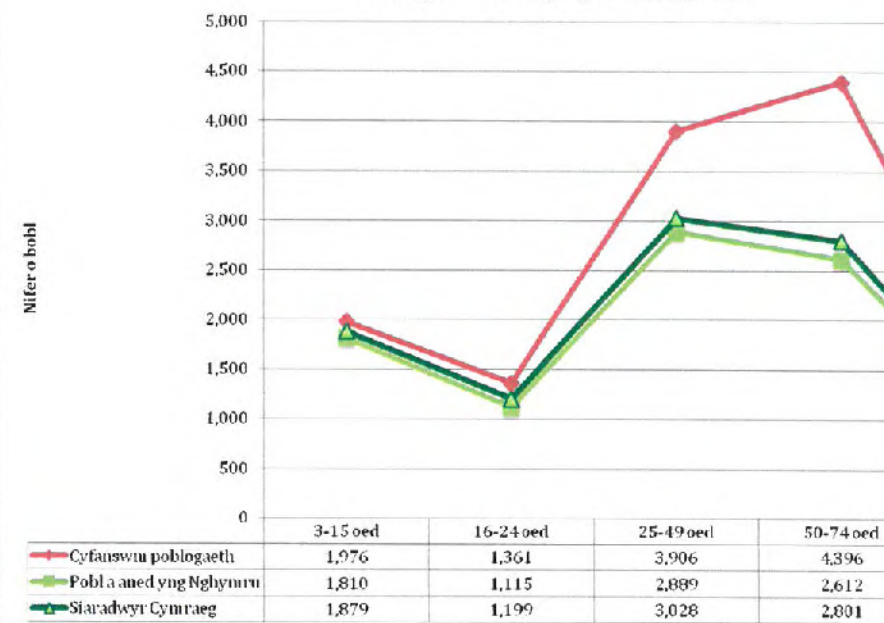
Y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, 2011

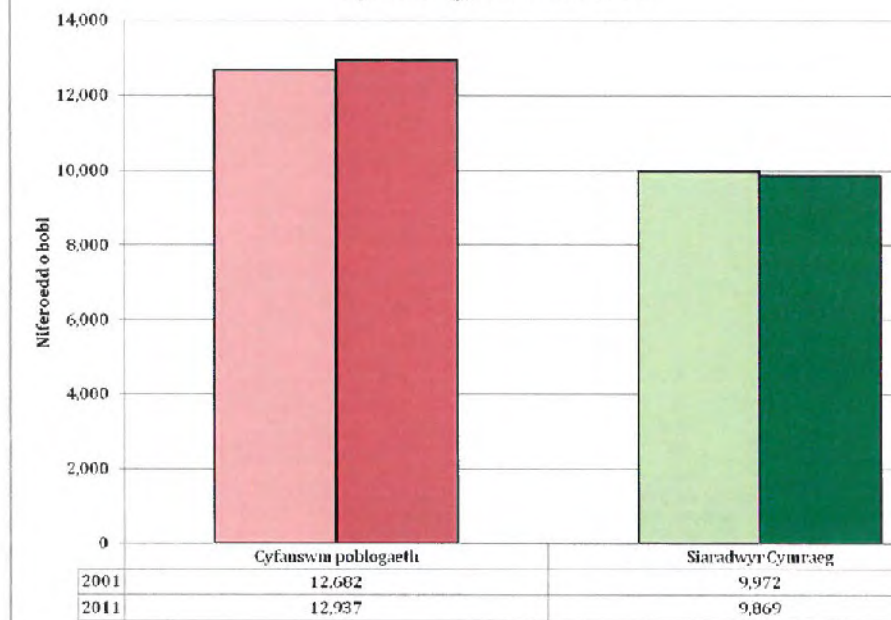
Y gallu i siarad Cymraeg, a deall Cymraeg llafar yn unig, yn ôl manna 2011

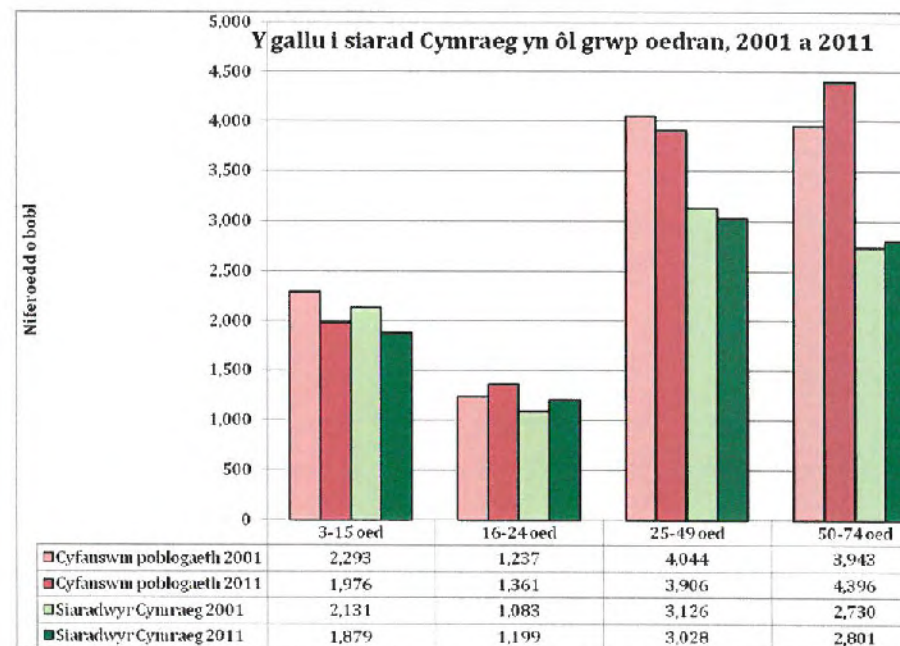
Poblogaeth fesul grwp oedran, 2011

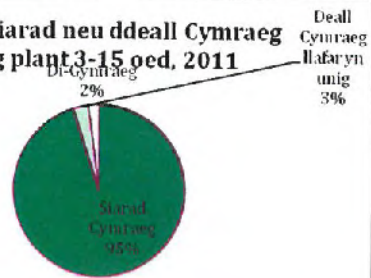
Cyfanswm poblogaeth a niferoedd siaradwyr Cymraeg, 2001 a 2011

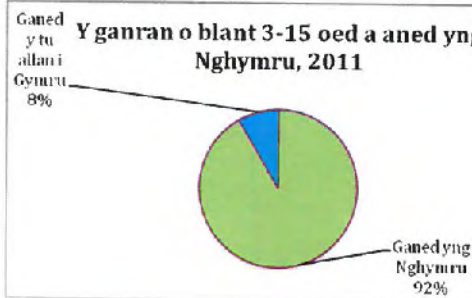
Y gallu i siarad Cymraeg yn ôl grwp oedran, 2001 a 2011

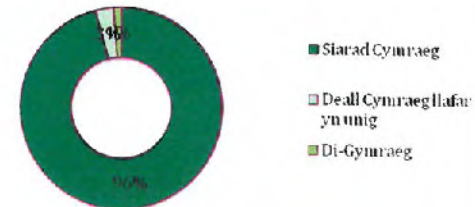
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed, 2011

Y ganran o blant 3-15 oed a aned yng Nghymru, 2011

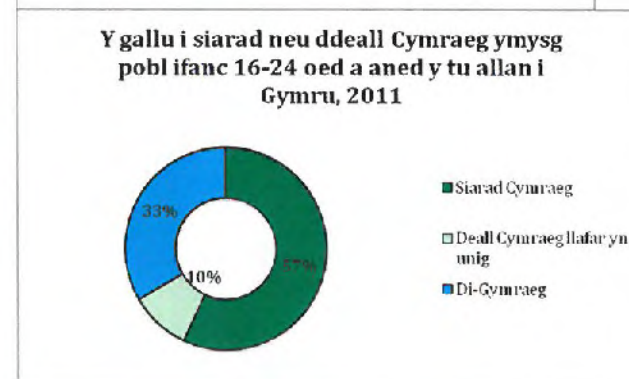
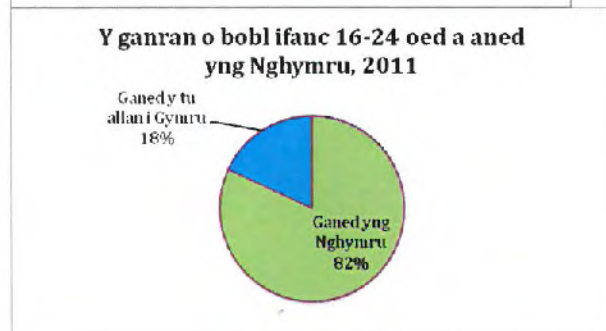
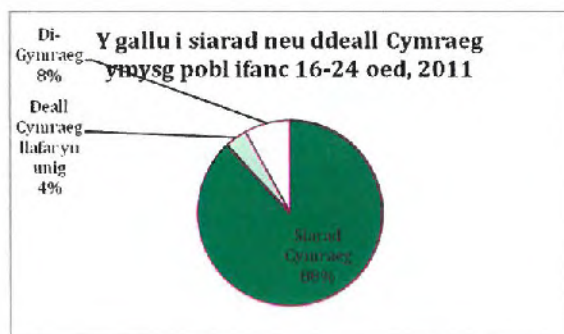

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed a aned yng Nghymru, 2011

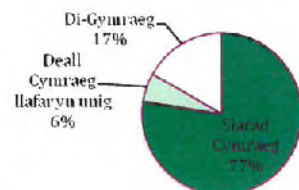

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

**Y gallu i siarad Cymraeg neu ddeall
Cymraeg ymysg oedolion 25-49 oed,
2011**

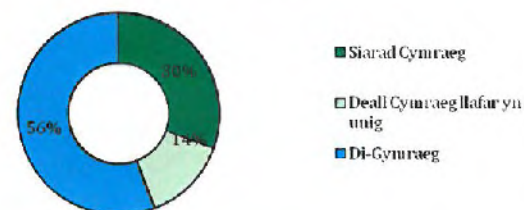
**Y ganran o oedolion 25-49 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

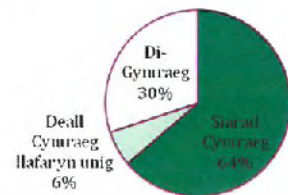
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 25-49 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion 25-49 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

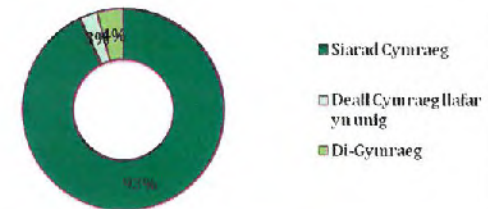
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed, 2011**

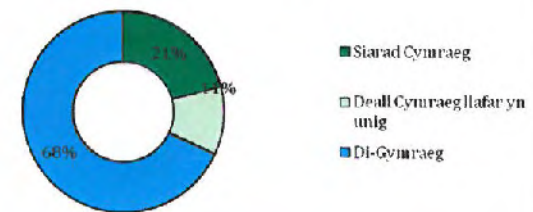
**Y ganran o oedolion 50-74 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

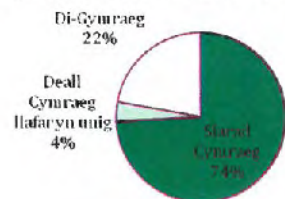
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

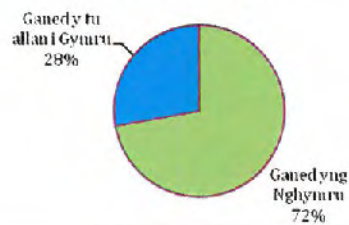
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion 50-74 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

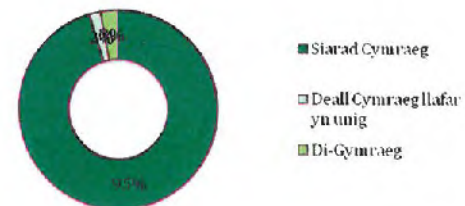
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion dros 75 oed, 2011**

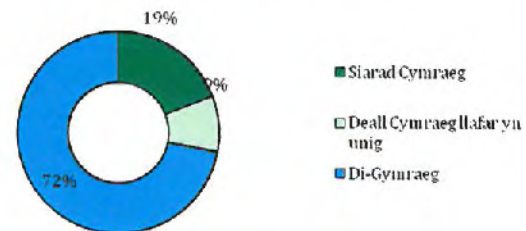
**Y ganran o oedolion dros 75 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion dros 75 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion dros 75 oed a aned y tu allan i
Gymru**

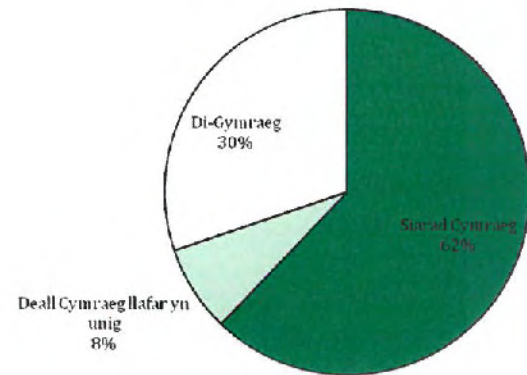

De Meirionnydd

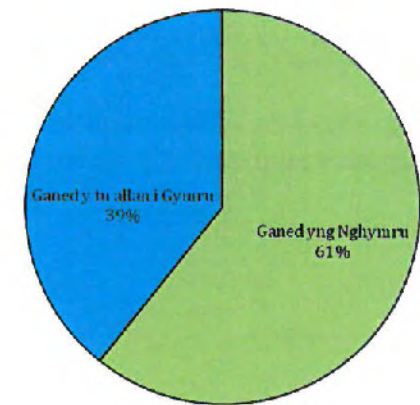
**Wardiau Brithdir, Llanfachreth, Ganllwyd a Llanelltyd;
Corris a Mawddwy; De Dolgellau; Gogledd Dolgellau)**

Er bod mwyafrif clir (62%) yn dal i siarad Cymraeg yn yr ardal hon o gwmpas tref Dolgellau, gwelwyd dirywiad pur sylweddol o gymharu â'r hyn oedd yn 2001 pryd roedd y ganran yn 67%.

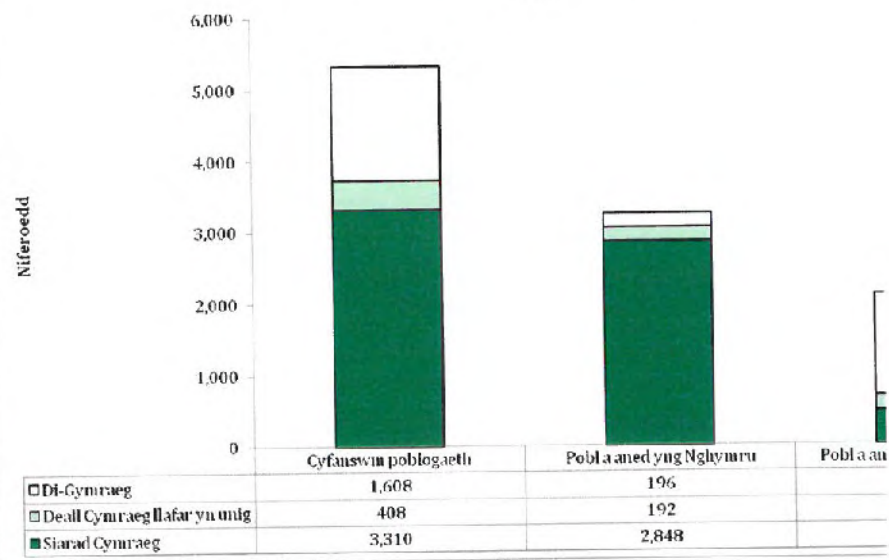
**Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel
canran o'r boblogaeth, 2011**

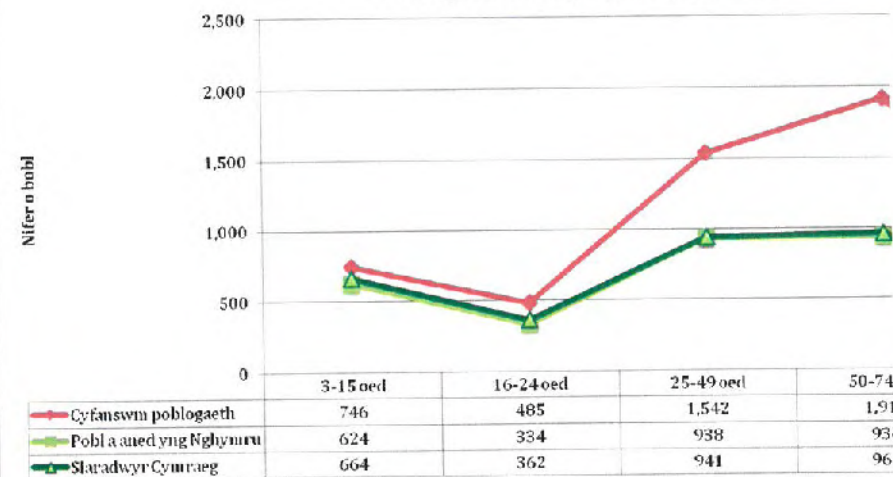
Y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, 2011

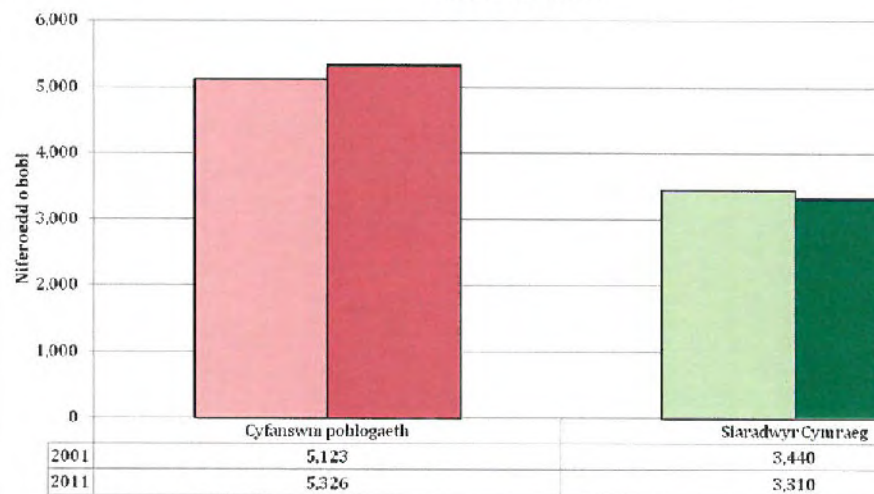
Y gallu i siarad Cymraeg, a deall Cymraeg llafar yn unig, yn ôl manai 2011

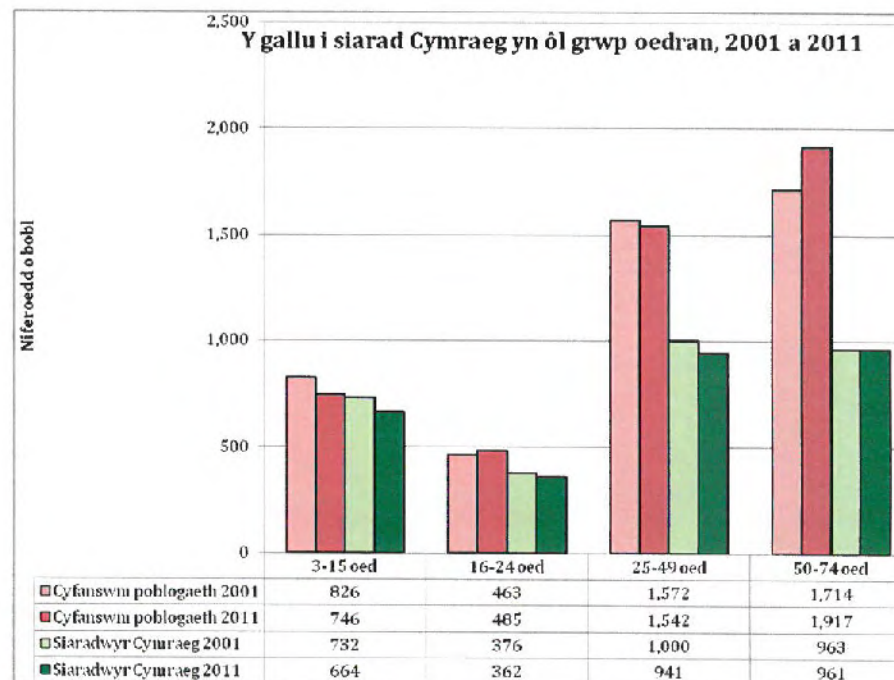
Poblogaeth fesul grwp oedran, 2011

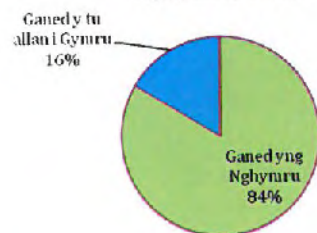
Cyfanswm poblogaeth a niferoedd siaradwyr Cymrae 2001 a 2011

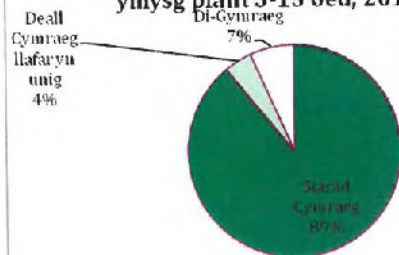
Y gallu i siarad Cymraeg yn ôl grwp oedran, 2001 a 2011

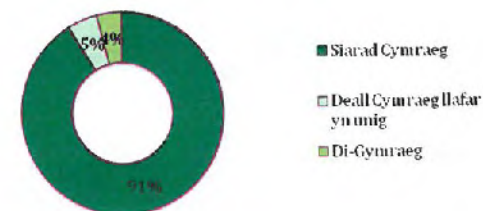
Y ganran o blant 3-15 oed a aned yng Nghymru, 2011

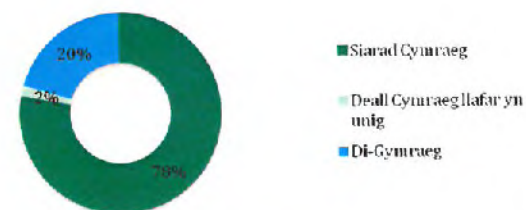
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed a aned yng Nghymru, 2011

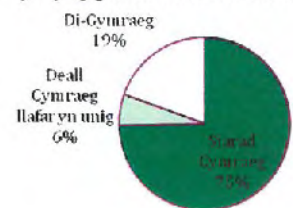
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg plant 3-15 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

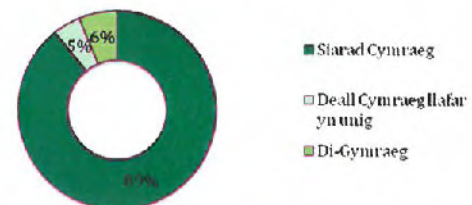
Y ganran o bobl ifanc 16-24 oed a aned yng Nghymru, 2011

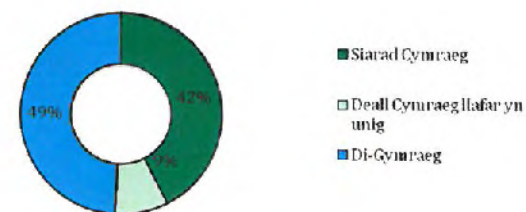
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg pobl ifanc 16-24 oed, 2011

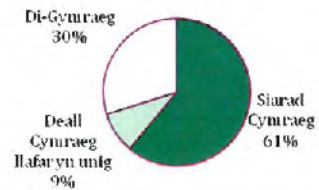
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg pobl ifanc 16-24 oed a aned yng Nghymru, 2011

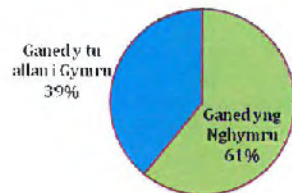
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg pobl ifanc 16-24 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

Y gallu i siarad Cymraeg neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 25-49 oed, 2011

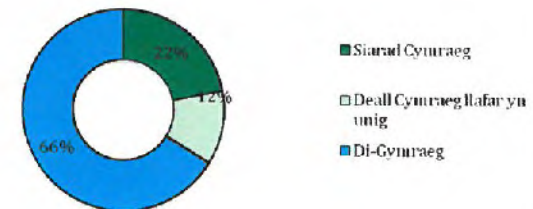
Y ganran o oedolion 25-49 oed a aned yng Nghymru, 2011

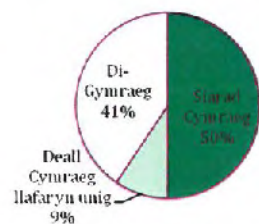
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 25-49 oed a aned yng Nghymru, 2011

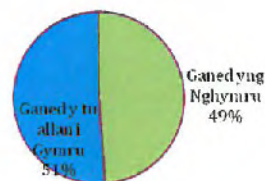
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 25-49 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

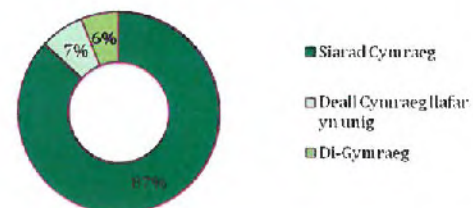
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed, 2011**

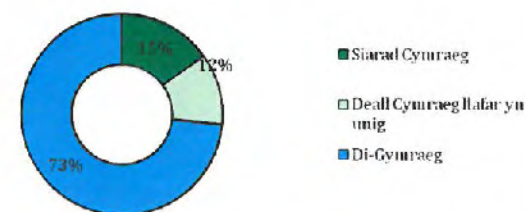
**Y ganran o oedolion 50-74 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

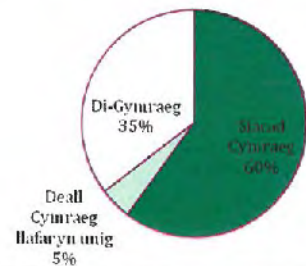
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 50-74 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion 50-74 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed, 2011

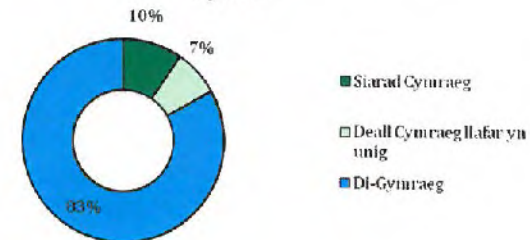
Y ganran o oedolion dros 75 oed a aned yng Nghymru, 2011

Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed a aned yng Nghymru, 2011

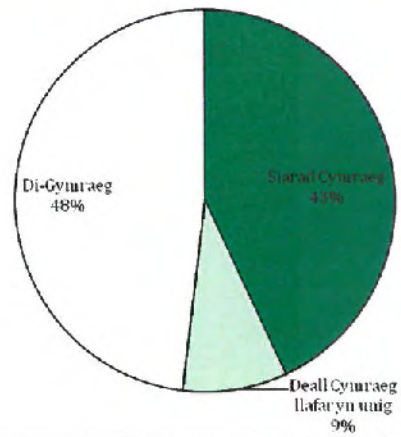
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion dros 75 oed a aned y tu allan i Gymru

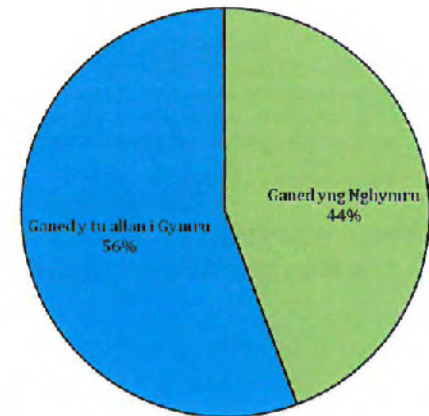
Arfordir Meirionnydd (wardiau Aberdyfi, Abermaw, Brynchrug, Dyffryn Ardudwy, Harlech, Llanbedr, Llangelynnin, Tywyn)

Lleiafrif yn unig o'r boblogaeth sydd wedi eu geni yng Nghymru, sef 44%, ac mae'r ganran yn disgyn i 32% ymhlith pobl rhwng 50 a 74 oed. Er bod mwyafrif mawr o'r bobl a aned yng Nghymru'n gallu siarad Cymraeg, mae'r canrannau'n is na'r hyn ydynt yn rhannau Cymreiciach y sir. Mae'r cwmp o 418 yn nifer y siaradwyr Cymraeg rhwng 2001 a 2011 hefyd ar raddfa fwy na'r yw yn y rhan fwyaf o Wynedd.

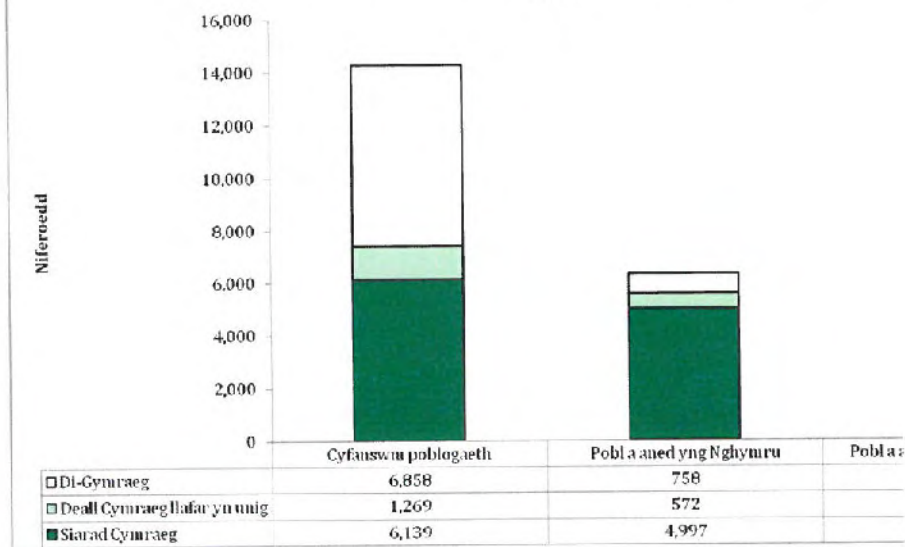
Siaradwyr Cymraeg a rhai sy'n deall Cymraeg llafar yn unig fel cauran o'r boblogaeth, 2011

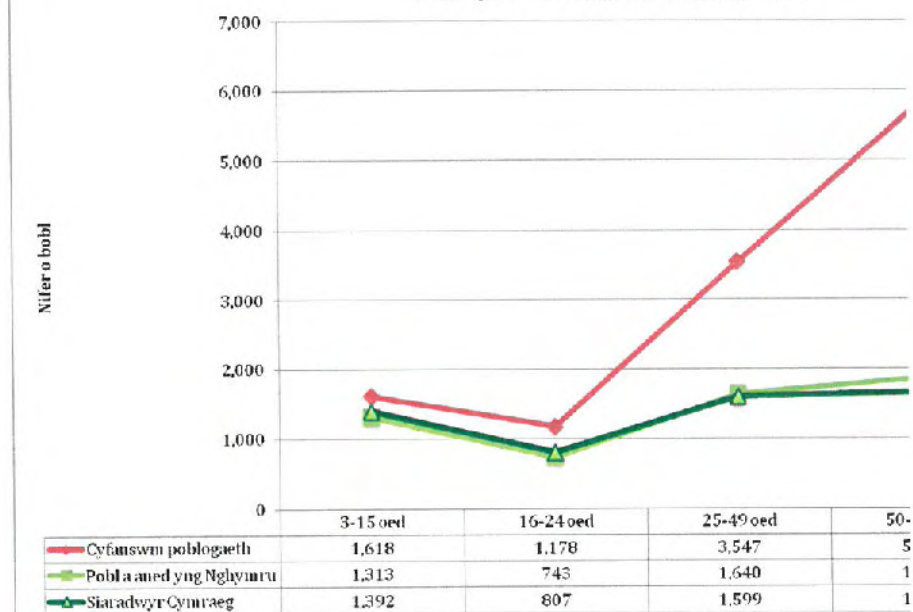
Y ganran o'r boblogaeth a aned yng Nghymru, 2011

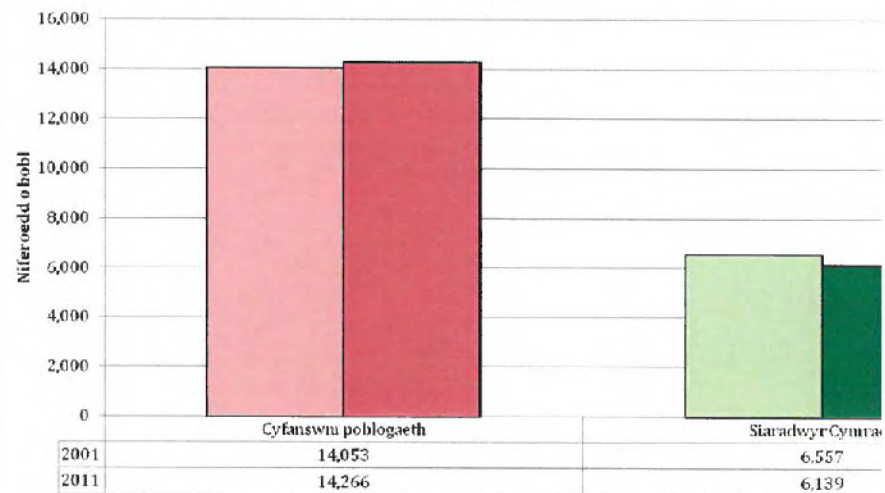
**Y gallu i siarad Cymraeg, a deall Cymraeg llafar yn unig, yn ôl manna
2011**

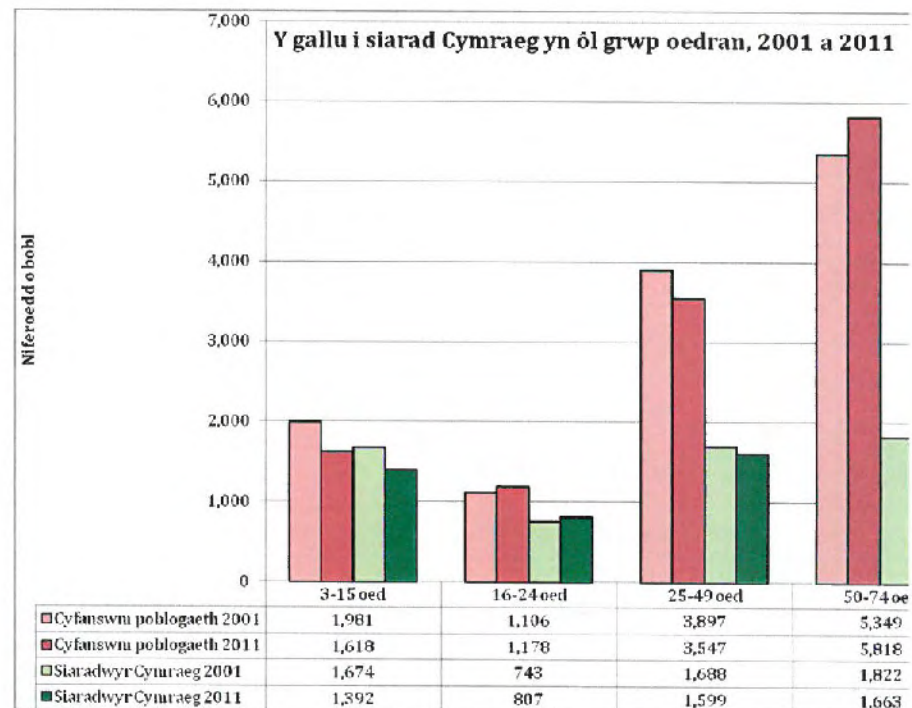
Poblogaeth fesul grwp oedran, 2011

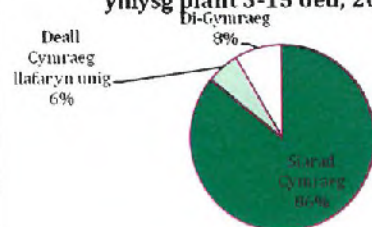
Cyfanswm poblogaeth a niferoedd siaradwyr Cymraeg, a 2011

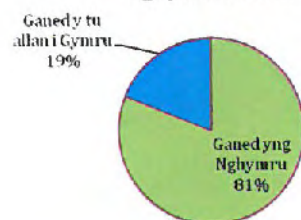
Y gallu i siarad Cymraeg yn ôl grwp oedran, 2001 a 2011

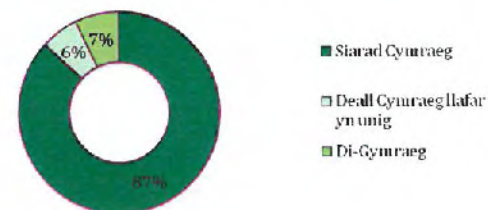
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg plant 3-15 oed, 2011**

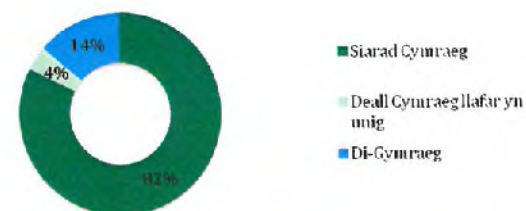
**Y ganran o blant 3-15 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

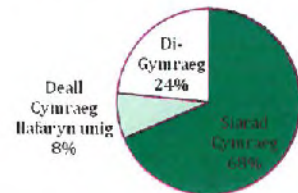
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg plant 3-15 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

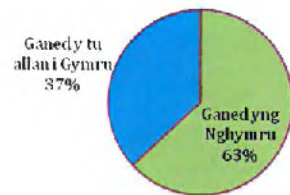
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
plant 3-15 oed a aned y tu allan i Gymru,
2011**

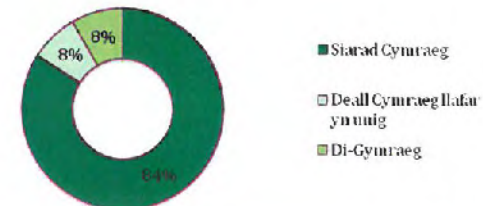
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg pobl ifanc 16-24 oed, 2011**

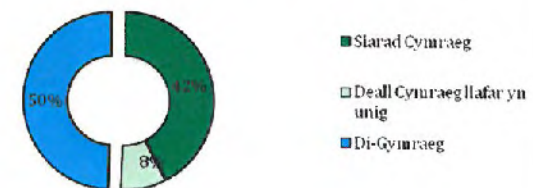
**Y ganran o bobl ifanc 16-24 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

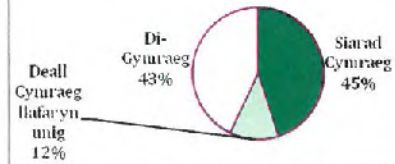
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg pobl ifanc 16-24 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

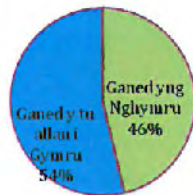
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
pobl ifanc 16-24 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

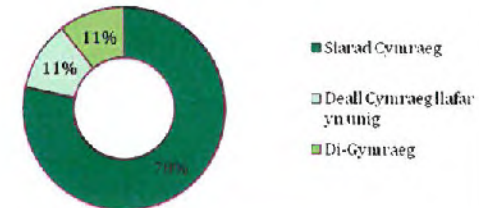
**Y gallu i siarad Cymraeg neu ddeall
Cymraeg ymysg oedolion 25-49
oed, 2011**

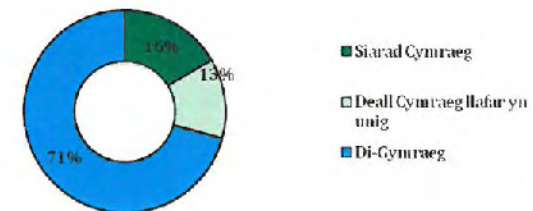
**Y ganran o oedolion 25-49 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

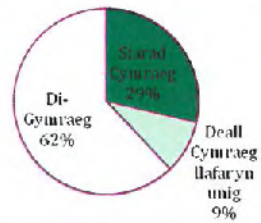
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion 25-49 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion 25-49 oed a aned y tu allan i
Gymru, 2011**

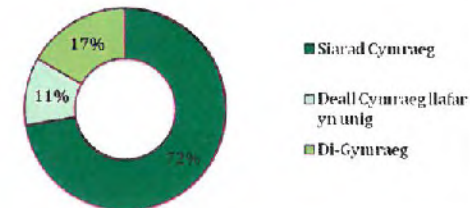
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 50-74 oed, 2011

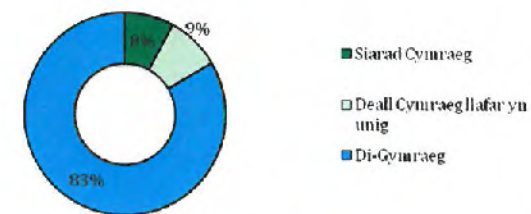
Y ganran o oedolion 50-74 oed a aned yng Nghymru, 2011

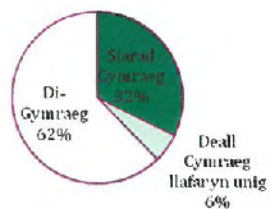
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 50-74 oed a aned yng Nghymru, 2011

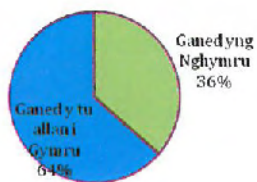
Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg oedolion 50-74 oed a aned y tu allan i Gymru, 2011

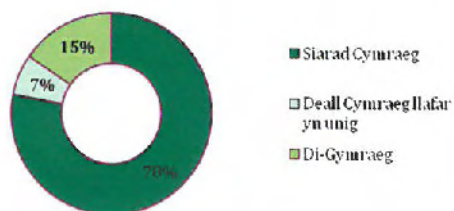
**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion dros 75 oed, 2011**

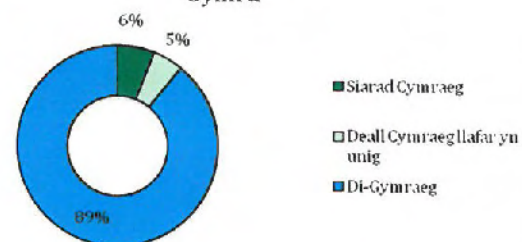
**Y ganran o oedolion dros 75 oed a aned yng
Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg
ymysg oedolion dros 75 oed a aned
yng Nghymru, 2011**

**Y gallu i siarad neu ddeall Cymraeg ymysg
oedolion dros 75 oed a aned y tu allan i
Gymru**

Hanfod

Ymgynghoriaeth iaith a gwasanaethau golygyddol

GWYBODAETH AM FFORDDIADWYEDD TAI A THAI FFORDDIADWY YNG NGWYNEDD

1. Fforddiadwyedd tai

1.1 Crynodeb o'r prif ffeithiau (seiliedig ar ffigyrau 2013)

- Mae 61.2% o aelwydydd Gwynedd wedi eu priso allan o'r farchnad tai (sef cyfanswm o 32,636 o aelwydydd yn ôl ffigyrau 2013)
- Pris canolrif eiddo yng Nwynedd yw £135,750
- Incwm Canolrif Aelwyd yng Ngwynedd yw £22,111
- Mae angen incwm o £28,571 ar aelwyd os am fforddio prynu tŷ lefel mynediad yng Ngwynedd
- Rhwng 2009 a 2014 gwelwyd gostyngiad yn lefel incwm aelwydydd Gwynedd o -10.6% sy'n uwch na chyfartaledd Cymru o -8.9 a bron yn ddwbl cyfartaledd y Deyrnas Unedig o -5.4%

1.2. Gwybodaeth yn ôl ardal:

Cod Ward	Pris Canolrif Eiddo	Incwm Canolrif Aelwyd	Incwm ei angen i fforddio pris lefel mynediad (1/3.5x Chl)	Aelwydydd wedi eu priso allan o'r farchnad (Nifer.)	Aelwydydd wedi eu priso allan o'r farchnad (%)
Arfon	£130,000	£23,247	£28,857	14,618	59.4
Dwyfor	£165,000	£21,539	£32,179	8,557	67.8
Meirionnydd	£131,000	£20,905	£24,857	9,268	57.7

Ffynhonnell : CACI Paycheck 2013 & Land Registry 2013

Lleoliad	Incwm Aelwyd Canolrif / Median Household Income								Newid 2009-2014	Newid 2009-2014 (%)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Gwynedd	£23,765	£24,044	£24,878	£23,050	£23,280	£22,369	£22,111	£22,240	-£2,638	-10.6
- Arfon	£24,303	£24,517	£25,305	£23,450	£23,870	£23,796	£23,247	£23,523	-£1,782	-7.0
- Dwyfor	£23,573	£24,086	£24,792	£23,200	£23,221	£21,712	£21,539	£21,709	-£3,083	-12.4
Meirionnydd	£23,164	£23,337	£24,360	£22,300	£22,485	£20,861	£20,905	£21,044	-£3,316	-13.6
Cymru	£25,610	£25,628	£26,469	£24,750	£25,160	£24,848	£24,713	£24,108	-£2,361	-8.9
Prydain Fawr			£29,363	£28,450	£28,990	£28,413	£28,024	£27,857	-£1,506	-5.1
Y Deyrnas Unedig	£28,391	£28,676	£29,365	£28,450	£29,000	£28,318	£27,969	£27,789	-£1,575	-5.4

Ffynhonnell : CACI Paycheck

Sylwadau Dros y We / Representations via the Internet

Rhif Sylw / Rep Id: **368**

Enw / Name: **Mr Dave Eccles [269]**

Rhan: **POLISI STRATEGOL PS13**

Section: **STRATEGIC POLICY PS13**

Math / Type: **Gwrthwynebu / Object**

Crynodeb o'r Sylw:

Caiff y gofynion tai cyfredol eu seilio ar ffigyrau sydd bellach yn bedair oed. Mae ffigyrau'r boblogaeth i'w gweld wedi gostwng yn gyffredinol er 2000. Byddai gorgyflenwi'r un mor niweidiol â thangyflenwi mewn ardal sydd mor ddibynnol ar dwristiaeth. Byddai prisiau eiddo'n syrthio yn yr achos cyntaf gan annog mwy o brynwyr 'ail gartref' a/neu boblogaeth sy'n gynyddol fynd yn hŷn. Yn yr ail achos, byddai pobl ifanc ar incwm cymharol is yn ei chael yn anodd prynu eu cartrefi eu hunain wrth i brisiau godi.

Representation Summary:

The current housing requirements are based on figures which are now 4 years old. Population figures appear have shown a decline overall since 2000. Oversupply would be as damaging to as undersupply in an area so dependent on tourism. Property prices would drop in the former instance, encouraging more 'second home' buyers and/or an increasing aging population. In the latter instance younger people on relatively lower incomes would find it difficult to buy their own homes as prices increase.

Sylw Llawn / Full Representation:

The current housing requirements are based on figures which are now 4 years old. Population figures appear have shown a decline overall since 2000. Oversupply would be as damaging to as undersupply in an area so dependent on tourism. Property prices would drop in the former instance, encouraging more 'second home' buyers and/or an increasing aging population. In the latter instance younger people on relatively lower incomes would find it difficult to buy their own homes as prices increase.

Newid(iadau) i'r Cynllun

.

Change(s) to the Plan

Review housing requirements as they are today and amend totals accordingly. It is likely that these are overestimated. All of the potential Wylfa related workers should not be counted as a long term increase in population statistic.

Profion Cadernid / Soundness Tests: x, iii, vi, vii

Cynllun Datbygu Lleol Gwynedd a Môn

Ymgynghori am y Cynllun Adnau

355 / 818

PS13

Yn gyffredinol nid wyf yn credu fod astudiaeth ddigonol ar ardrawiad adeiladu cymaint o dai ar yr iaith Gymraeg, yng Ngwynedd gyfan, nag yn y cymunedau unigol. Wrth son am Fethesda nodir nad *yw mewnlifo yn broblem sylweddol yn yr ardal*, ond ni nodir ar ba sail, na thrwy ddilyn pa ymchwil, y dywedir hyn. Byddwn yn fwy bodlon pe byddid yn gwneud yr ymchwil angenrheidiol ar effaith y bydd adeiladu nifer sylweddol o dai newydd yn ei gael ar yr iaith ym mhob rhan o'r ddwy sir

O safbwynt fy ward fy hun, Ward Ogwen, yr wyf yn fodlon iawn nad oes tiroedd wedi eu clustnodi ar gyfer tai newydd yn y cynllun. Mae digon o diroedd wedi eu clustnodi eisoes yn y cynllun presennol.

Yr wyf yn teimlo fod y ddarpariaeth ar hap o 82 eiddo, yn ddigonol i'r ardal hon. Mawr obeithiaf fod y tiroedd sydd wedi eisoes wedi ei ddynodi ar gyfer adeiladu y tu mewn i'r rhif hwn, gan fod dyraniad sylweddol eisoes ar gyfer fy ward. Byddai hyn yn golygu y byddai'r rhif o 82 eiddo eisoes wedi ei gyrraedd, oherwydd caniatad cynllunio sydd eisoes wedi ei roi, a cheisiadau sydd yn yr arfaeth.

Mae un o fy etholwyr wedi cysylltu yn mynegi siom nad yw rhan o ward Gerlan wedi ei gynnwys ar gyfer datblygu tai yn y Gofrestr Safleoedd Amgen. Y tir hwn yw'r tir sydd uwchben Stryd Hir, ac yn ffinio a Stad Ciltrefnus. Mae tai i dair ochr y cae hwn, a byddai adeiladu arno yn gweddu i'w amgylchedd.

Yn gywir,

Ann Williams

Cynghorydd Gwynedd Ward Ogwen

	 CYNGOR SIR YNYS MÔN ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	Defnydd swyddfa yn unig: Rhif Cynrychiolydd: 381/974 Dyddiad derbyn: 31/3/15 Dyddiad cydnabod:
---	--	--

Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Adnau Ynys Môn a Gwynedd 2011-2026
Ffurflen Sylwadau

Diogelu Data - Y modd y bydd eich sylwadau a'r wybodaeth a roddwch i ni yn cael eu defnyddio. Bydd yr holl wybodaeth a gyflwynir yn cael ei gweld yn llawn gan staff yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd sy'n ymdrin â'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (CDLI ar y Cyd). Bydd eich enw a'ch sylwadau fel y maent wedi'u nodi yn eich ffurflen sylwadau yn cael eu cyhoeddi, ynghyd ag ymateb y Cyngor. Bydd hyn yn gymorth i ddangos fod yr ymgynghoriad wedi'i wneud yn iawn. Nodwch hefyd y gall y ffurflen hon gael ei rhoi i unrhyw Ymchwiliad Cyhoeddus ar y CDLI ar y Cyd.

Byddai'n well gennym pe baech yn cyflwyno'ch sylwadau'n uniongyrchol ar-lein. Fel arall, gellir llenwi fersiwn electronig o'r ffurflen hon ar-lein yn www.gwynedd.gov.uk/cdll neu www.ynysmon.gov.uk/cdll. Dylech lenwi ffurflenni ar wahân ar gyfer pob sylw yr hoffech ei wneud. Cewch ffurflenni sylwadau ychwanegol gan yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd drwy ffonio 01286 685003 neu gellir eu llawr lwytho o wefan y Cyngor yn: www.gwynedd.gov.uk/cdll neu www.ynysmon.gov.uk/cdll neu gallwch lungopio'r ffurflen hon. Wrth wneud sylwadau, defnyddiwch dudalennau ychwanegol os oes angen, gan nodi rhif y dudalen yn glir.

RHAN 1: Manylion cyswllt

	Eich manylion/ Manylion eich cleient	Manylion yr Asiant (os yw hynny'n berthnasol)
Enw	Cynghorydd Alwyn Gruffydd, Cadeirydd, Pwyllgor Ardal Dwyfor	
Cyfeiriad	d/o Gwasanaethau Democrataidd, Adran Strategol a Gwella Cyngor Gwynedd,	
Cod Post		
Rhif Ffôn		
Cyfeiriad e-bost		

Nodiadau Canllaw

Rhowch eich sylwadau yn Rhan 2 y ffurflen hon. Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os oes angen.
Dylech lenwi ffurflenni ar wahân ar gyfer pob sylw yr hoffech ei wneud.

Mae **Cwestiwn 2dd a 2e** yn gofyn am eich barn ar gadernid y Cynllun Adnau. Rhoddir manylion am y profion cadernid a gwybodaeth ychwanegol ar sut cânt eu defnyddio ar dudalen olaf y ffurflen hon.

Os hoffech i newidiadau gael eu gwneud i'r Cynllun Adnau, gofynnwn i chi fod mor benodol â phosib. Er enghraifft, os hoffech i destun newydd gael ei ychwanegu, nodwch y testun newydd ac esboniwch ymhle yr hoffech ei weld yn y Cynllun Adnau a pham. Hefyd, os hoffech ychwanegu polisi neu baragraff newydd neu eu haddasu, nodwch yn glir beth yw'r testun newydd ac esboniwch ymhle yr ydych chi'n meddwl y dylai fynd yn y Cynllun Adnau a pham.

Os hoffech gael gwared o safle neu gynnig addasiadau i safle sydd wedi'i ddynodi yn y Cynllun Adnau neu os hoffech gynnig safle newydd, gofynnwn i chi atodi cynllun graddfa 1:1250 neu 1:2500 sy'n nodi'n glir ffiniau'r safle. Os ydych yn cynnig safle newydd (un nad yw wedi'i gynnwys yn y Cynllun Adnau) rhaid i chi gynnwys asesiad safle manwl gyda'r ffurflen sylwadau yn unol â methodoleg asesu Safle Arfaethedig y Cyngor a'r fframwaith Arfarnu Cynaliadwyedd. Cewch hyd i'r fethodoleg asesu Safle Arfaethedig a'r fframwaith Arfarnu Cynaliadwyedd ar wefan y Cyngor yn: www.gwynedd.gov.uk/cdll neu www.ynysmon.gov.uk/cdll.

Cewch wybodaeth bellach ar y mater hwn gan yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd ar **01286 685003** neu ar wefan y Cyngor yn: www.gwynedd.gov.uk/cdll neu www.ynysmon.gov.uk/cdll yn y llyfryn 'Canllawiau Safleoedd Amgen'.

Os yw newidiadau arfaethedig i gynllun datblygu yn cael effeithiau sylweddol ar gynaliadwyedd, bydd gofyn i chi ddarparu'r wybodaeth Arfarnu Cynaliadwyedd berthnasol. Rhaid i'r wybodaeth hon fod yn gyson ag ystod a lefel manylder yr Arfarniad Cynaliadwyedd a gynhelir gan y Cynghorau. Dylai hefyd gyfeirio at yr un wybodaeth waelodlin wrth adnabod effeithiau sylweddol tebygol y polisi diwygiedig neu'r safle newydd.

Dylech gynnwys eich holl sylwadau ar y Cynllun Adnau gan nodi eich achos llawn ar y ffurflen swyddogol, gan ddefnyddio dogfennau ychwanegol os oes angen. Os ydych am weld mwy nag un newid ac yn ystyried nad yw'r Cynllun Adnau yn bodloni mwy nag un prawf cadernid, **dylech lenwi ffurflenni ar wahân ar gyfer pob sylw**. Yn yr un modd, os ydych am wneud sylwadau i gefnogi'r Cynllun Adnau neu elfennau unigol o'r Cynllun Adnau byddai'n ddefnyddiol pe baech yn gwneud y sylwadau hyn ar wahân. Nodwch os ydych yn cyflwyno deunydd arall i gefnogi'ch sylwadau.

Yr unig adeg y bydd gennych gyfle i gyflwyno gwybodaeth bellach i'r Ymchwiliad yw os yw'r Arolygwr yn eich gwahodd i ymateb i faterion y mae ef neu hi wedi'u codi. Nodwch na fydd gan yr Arolygwr sylwadau yr ydych wedi'u gwneud mewn ymateb i ymgynghoriadau blaenorol. Os nad ydych yn ystyried bod y Cynllun Adnau yn gadarn ac y dylid ei newid, esboniwch yn glir pam ydych chi'n meddwl bod angen y newidiadau. Os ydych yn meddwl bod angen gwneud newidiadau er mwyn i'r Cynllun Adnau fodloni un neu fwy o'r profion cadernid, dywedwch wrthym pa un / pa rai.

Os yw grŵp yn rhannu barn gyffredin ynghylch sut mae'n dymuno i'r Cynllun Adnau gael ei newid, bydd y Cynghorau'n derbyn deiseb wedi'i llofnodi. Wrth gyflwyno ffurflen sylwadau ar ran grŵp, dylai'r ffurflen sylwadau gynnwys manylion cyswllt unigolyn arweiniol yn Adran 1 a dylid nodi'r sylwadau'n glir ar y ffurflen sylwadau. Dylai'r ddeiseb sydd wedi'i llofnodi nodi'n glir faint o bobl sy'n cael eu cynrychioli a sut mae'r sylwadau wedi'u hawdurdodi. Nid yw llofnodi deiseb yn atal neb rhag cyflwyno ffurflenni unigol.

RHAN 2: Eich Sylwadau a Newidiadau a Awgrymir. (Defnyddiwch un adran Rhan 2 ar gyfer pob sylw yr hoffech ei wneud)

2a. Ar ba ran o'r Cynllun Adnau yr ydych chi'n gwneud sylwadau?

Polisi rhif (nodwch)	PS13 – Darpariaeth Tai
Paragraff rhif (nodwch)	
Cynigion/ Map Mewnosod (nodwch y rhif cyfeirnod)	
Map Cyfyngiadau	
Atodiadau (nodwch)	

2b. A ydych yn gwrthwynebu neu gefnogi?

Gwrthwynebu	☒	Cefnogi	☐
-------------	-------------------------------------	---------	--------------------------

2c. Rhowch fanylion eich sylwadau ar y Cynllun Adnau.

Mae'r polisi ar ddatblygiad tai yn nodi'r gofyniad i hwyluso darparu 7,184 o gartrefi newydd erbyn 2026. Nodir y bydd angen darparu 3,907 o gartrefi newydd ychwanegol drwy'r Cynllun wrth gymryd i ystyriaeth y rhai a dderbyniwyd caniatâd cynllunio cyn Ebrill 2014.

Barn Pwyllgor Ardal Dwyfor yw bod angen i brofi'r angen yn lleol fesul datblygiad yn enwedig o ystyried bod 1,422 yn y banc tir (tai) yn bresennol.

Teimlir yn ogystal y dylai datblygiadau tai ddilyn twf cyflogaeth ac economaidd yn hytrach na rhagolygon twf.

Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os bydd angen.
Nodwch faint o dudalennau ychwanegol rydych wedi'u defnyddio.....

2ch. Os yw eich sylw yn 2c yn fwy na 100 o eiriau, darparwch grynodedb os gwelwch yn dda (dim mwy na 100 o eiriau.

Fel y nodai'r cynllun, mae polisi PS13 yn allweddol ar gyfer cynnal a chreu cymunedau diogel, iach, nodedig a bywiog.

Fodd bynnag, allwedd gweithredu ar y nod hynny yw bywiogrwydd cymunedau lleol. Dilyn bywiogrwydd a thwf y dylai datblygiadau tai yn hytrach na chreu gofod i'w lenwi mewn modd sydd, fel mewnfudo di-reolaeth, yn milwrio yn erbyn yr amcan hynny.

2d Rhewch fanylion y newidiadau yr hoffech eu gweld i'r Cynllun Adnau

Diwygio'r cynllun er gorfodi bod angen profi'r angen yn lleol mesul datblygiad pan penderfynir ar gais cynllunio.

Y dylid diwygio'r cynllun er mwyn ei sylfaenu ar ganiatáu datblygiadau tai yng nghysylltiedig â thwf cyflogaeth ac economaidd yn hytrach na rhagolygon twf.

2dd. Ydi'r Cynllun yn gadarn?

Ydi	☐	Nac ydi	☒
-----	--------------------------	---------	-------------------------------------

2e. Os ydych chi'n meddwl nad yw'r Cynllun Adnau yn gadarn, pa brawf cadernid ydych chi'n meddwl y mae'n ei fethu? (Ticiwch isod os gwelwch yn dda) Rhoddir mwy o fanylion am y profion cadernid ar gefn y ffurflen hon

Gweithdrefnol				Cysondeb								Cydluniad ac Effeithiolrwydd							
P1	☐	P2	☐	C1	☐	C2	☐	C3	☐	C4	☐	CE 1	☐	CE 2	☒	CE 3	☐	CE 4	☐

Rhan 3: Beth sy'n digwydd nesaf?

Ar y cam hwn o broses y CDLI ar y Cyd, dim ond sylwadau ar bapur y gallwch eu gwneud (a elwir yn 'sylwadau ysgrifenedig'). Fodd bynnag, gall yr Arolygwr alw ar y rheini sydd am newid y Cynllun i ymddangos a siarad â'r Arolygwr mewn 'sesiwn gwrandawriad' yn ystod yr Ymchwiliad Cyhoeddus. Dylech gofio y bydd yr Arolygwr yn rhoi'r un pwys i'ch sylwadau ysgrifenedig ag i'r rheini a wnewch ar lafar yn y sesiwn gwrandawriad.

3a. A ydych am i'ch sylwadau gael eu hystyried fel 'sylwadau ysgrifenedig' neu a hoffech siarad mewn sesiwn gwrandawriad yn yr Ymchwiliad Cyhoeddus? (Ticiwch un o'r isod)

Nid wyf am siarad mewn sesiwn gwrandawriad ac rwy'n fodlon i'm sylwadau ysgrifenedig gael eu hystyried gan yr Arolygwr.

Hoffwn siarad mewn sesiwn gwrandawriad.

3b. Os hoffech siarad, cadarnhewch pam rydych yn ystyried ei bod hi'n angenrheidiol i chi siarad yn y Gwrandawriad.

Rwy'n dymuno siarad oherwydd fy mod, ar hyn o bryd, yn Gadeirydd Pwyllgor Ardal Dwyfor o Gyngor Gwynedd sy'n cynnwys bron i draean o holl aelodau'r Cyngor. Yn ychwanegol credaf fod Ardal Dwyfor yn haeddu sylw arbennig. Yr effaith fwyaf heb os yw effaith polisiâu cynllunio ar wead cymdeithasol, economaidd ac ieithyddol y fro. Dyma yw Llŷn ac Eifionydd - ardal dlawd yn economaidd ond cyfoethog ei thirwedd a'i diwylliant. Yma mae'r Gymraeg ar ei chryfa' ond yma hefyd mae'r Gymraeg o dan fygythiad fwyaf. Yn y cyd-destun hwn yn unig gall polisiâu cynllunio fod yn waredigaeth - neu'n ddamniol. O ganlyniad rwyf o'r farn fod angen gwyntyllu hyn yn drylwyr wrth drafod y Cynllun Datblygu ar y Cyd. Credaf mai drwy gynnig tystiolaeth ar lafar - yn ogystal ag yn ysgrifenedig - y mae rhoi'r sylw mwyaf teilwng i'r materion holl bwysig hyn.

3c. A fydddech yn hoffi cael gwybod am y canlynol (Ticiwch y blychau perthnasol)

Cyflwyno'r dogfennau a'r dystiolaeth i'r archwiliad

Cyhoeddi adroddiad yr Arolygydd

Mabwysiadu'r Cynllun

Os ydych wedi darparu dogfennau ychwanegol i gefnogi'ch sylwadau, rhestrwch hwy isod:

Llofnod: Cyngorydd Alwyn Gruffydd

Dyddiedig: 31/3/15

DIOLCH AM EICH SYLWADAU AR Y CYNLLUN ADNAU

Cofiwch gynnwys unrhyw ddogfennau perthnasol (e.e. Arfarniad Cynaliadwyedd) gyda'r ffurflen hon.

Dylech ddychwelyd ffurflenni sylwadau wedi'u llenwi i'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd:

AR-LEIN – drwy lenwi'r ffurflen electronig yn www.gwynedd.gov.uk/cdli neu www.ynysmon.gov.uk/cdli

DRWY E-BOST - polisicynllunio@gwynedd.gov.uk

DRWY'R POST - ei hanfon i: Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd, Llawr Cyntaf, Swyddfeydd Cyngor Dinas Bangor, Ffordd Gwynedd, Bangor, Gwynedd LL57 1DT

**DYLECH DDYCHWELYD Y FFURFLENNI SYLWADAU DDIM HWYRACH NA 5.00yh ar 31 Mawrth 2015
NI FYDD SYLWADAU A DDERBYNNIR WEDI'R AMSER A'R DYDDIAD YMA YN CAEL EU HYSTYRIED**

Profion Cadernid

Prawf	Profion Gweithdrefnol
P1	Nid yw wedi'i baratoi yn unol â'r Cytundeb Cyflawni yn cynnwys y Cynllun Cyswllt Cymunedol.
P2	Nid yw'r cynllun a'i bolisiau wedi bod drwy Arfarniad Cynaliadwyedd yn cynnwys Asesiad Amgylcheddol Strategol.
	Profion Cysondeb
C1	Mae'n gynllun defnydd tir nad yw'n rhoi ystyriaeth i gynlluniau, polisiau a strategaethau perthnasol eraill sy'n ymwneud â'r ardal neu ardaloedd cyfagos.
C2	Nid yw'n rhoi ystyriaeth i bolisi cenedlaethol.
C3	Nid yw'n rhoi ystyriaeth i Gynllun Gofodol Cymru.
C4	Nid yw'n rhoi ystyriaeth i'r strategaeth gymunedol berthnasol.
	Profion Cydlynad ac Effeithiolrwydd
CE1	Nid yw'r cynllun yn gosod strategaeth gydlynol ble mae ei bolisiau a'i ddynodiadau yn llifo'n rhesymegol ohono a/neu pan fo materion trawsffiniol yn berthnasol, nid yw'n gydnaws â'r cynlluniau datblygu a ddarparwyd gan awdurdodau cyfagos.
CE2	Nid yw'r strategaethau, y polisiau na'r dynodiadau'n realistig nac yn briodol o ystyried y dewisiadau amgen a/neu nid ydynt wedi'u seilio ar sail tystiolaeth gredadwy.
CE3	Nid oes mecanwaith clir ar gyfer gweithredu a monitro.
CE4	Nid yw'n rhesymol hyblyg i alluogi iddo ymdrin ag amgylchiadau sy'n newid.

Noda Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 mai pwrpas ymchwiliad i Gynllun Datblygu Lleol (y Cynllun) yw ystyried a yw'n "gadarn". Golyga hyn y dylai unrhyw un sydd am roi sylwadau ar y Cynllun Adnau neu wrthwynebu iddo geisio dweud pam nad yw'n gadarn a beth sydd ei angen er mwyn ei wneud yn gadarn. Yn y cyd-destun hwn, gellir ystyried cadarn i olygu ei ystyr gwreiddiol o "*dangos barn dda*" a "*y gellir ymddiried ynddo*". Er mwyn asesu'r Cynllun Adnau, rydym yn defnyddio'r 10 prawf uchod. Bydd y Cynllun Adnau yn cael ei archwilio gan Arolygwr annibynnol a benodir gan Lywodraeth Cymru a thasg yr Arolygwr fydd ystyried a yw'r Cynllun yn gadarn.

Os ydych yn cynnig newid i'r Cynllun Adnau, fe ddylech nodi'n glir pa brawf/broffion cadernid y credwch y mae'r Cynllun Adnau yn ei fethu/eu methu. Mae'r profion mewn tri grŵp – 'Gweithdrefnol' (dau prawf); 'Cysondeb' (pedwar prawf) a 'Cydlynad ac Effeithiolrwydd' (pedwar prawf). Os hoffech wneud sylwadau ar y ffordd y mae'r Cynghorau wedi paratoi'r Cynllun Adnau, mae'n debygol y byddai'ch sylwadau neu'ch gwrthwynebiadau yn disgyn o dan un o'r profion gweithdrefnol. Os hoffech wneud sylwadau neu wrthwynebu i gynnwys y Cynllun Adnau, gallai fod yn gymorth i chi edrych ar y profion 'cysondeb' a 'cydlynad ac effeithiolrwydd'.

	CYNGOR SIR YNYS MÔN ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	<i>For office use only:</i> Representor No. Date received: Date acknowledged:
---	--	--

**Anglesey and Gwynedd Deposit Joint Local Development Plan 2011-2026
Representation Form**

Data Protection

How your representation and the information that you give us will be used. All information submitted will be seen in full by the Joint Planning Policy Unit staff dealing with the Joint Local Development Plan (Joint LDP). Your name and comments as set out in your representation form will be published together with the Councils' response. This helps to show that the consultation was carried out properly. Please note that this form may also be made available to any Public Examination on the Joint LDP.

We would prefer that you submit your representations directly online. Alternatively, an electronic version of this form can be completed online at www.gwynedd.gov.uk/ldp or www.anglesey.gov.uk/ldp Separate forms should be completed for each comment that you wish to make.

Additional representation forms can be obtained from the Joint Planning Policy Unit on 01286 685003 or may be downloaded from the Council's web site at: www.gwynedd.gov.uk/ldp or www.anglesey.gov.uk/ldp or you may photocopy this form. When making comments please use additional sheets as required clearly numbering each consecutive sheet.

PART 1: Contact details

	Your details/ Your client's details	Agent's details (if relevant)
Name	Councillor Alwyn Gruffydd, Chair, Dwyfor Area Committee	
Address	c/o Democratic Service, Strategic and Improvement, Gwynedd Council,	
Postcode		
Telephone Number		
Email address		

Guidance Note.

Please set out your comments in Part 2 of this form. Use additional sheets of paper where necessary. **Separate forms should be completed for each comment** that you wish to make.

Question 2dd and 2e seeks your views on the soundness of the Joint Deposit Plan. The tests of soundness and additional information on how they are applied are detailed on the last page of this form.

If you want changes made to the Deposit Plan, please be as specific as you can. For example, if you want new text added, please set out the new text and explain where you would like it to go in the Deposit Plan and why. Similarly, if you want to add a new or amend a policy or a paragraph, please set out clearly the new text and explain where you think it should go in the Deposit Plan and why.

If you wish to delete a site that is allocated in the Deposit Plan or suggest amendments to it or you wish to propose a new site, please attach a 1:1250 or 1:2500 scale plan that clearly identifies the site boundaries. If you are proposing a new site (one that is not included within the Deposit Plan) the comment form must be accompanied by a detailed site assessment in accordance with the Council's Candidate Site assessment methodology and the Sustainability Appraisal framework. The Candidate Site assessment methodology and the Sustainability Appraisal framework can be found on the Council's website at: www.gwynedd.gov.uk/ldp or www.anglesey.gov.uk/ldp

Further information about this matter can be obtained from the Joint Planning Policy Unit on **01286 685003** or on the Council's web site at: www.gwynedd.gov.uk/ldp or www.anglesey.gov.uk/ldp in the leaflet 'Guidance about alternative sites'.

Where proposed changes to a development plan have significant sustainability effects, you will need to provide the relevant Sustainability Appraisal information. This information must be consistent with the scope and level of detail of the Sustainability Appraisal conducted by the Authority. It should also refer to the same baseline information in identifying the likely significant effects of the revised policy or new site.

You should include all your comments on the Deposit Plan and set out your full case on the official form, using accompanying documents where necessary. If you seek more than one change and consider that the Deposit Plan fails to meet more than one test of soundness **separate forms should be completed for each representation**. Similarly, if your representation is in support of the Deposit Plan or individual elements of the Deposit Plan it would be helpful if separate representations were made. Please indicate if you are submitting other material to support your comments.

You will only be able to submit further information to the Examination if the Inspector invites you to address matters that he or she may raise. Please note that the Inspector will not have access to comments you have made in response to previous consultations. If you do not consider the Deposit Plan to be sound and that it should be changed, please explain clearly why you think the changes are needed. If you think a change is needed for the Deposit Plan to meet one or more of the tests of soundness, please tell us which one(s).

Where a group shares a common view on how it wishes the Deposit Plan to be changed, the Councils will accept a signed petition. In submitting a representation form on behalf of a group, the representation form should include the contact details of a lead individual at Section 1 and the comments should be clearly set out on the representation form. The signed petition should state clearly how many people are being represented and how the representation has been authorised. Signing a petition does not prevent the submission of individual forms.

PART 2: Your Comments and Suggested Changes. *(Please use one Part 2 section for each comment that you wish to make)*

2a. Which part of the Deposit Plan are you commenting on?

Policy number <i>(please specify)</i>	PS13 – Housing Provision
Paragraph number <i>(please specify)</i>	
Proposals/ Inset Map <i>(please specify ref no.)</i>	
Constraints Map	
Appendices <i>(please specify)</i>	

2b. Are you objecting or supporting the Deposit Plan?

Objecting	☒	Supporting	☐
-----------	-------------------------------------	------------	--------------------------

2c. Please provide details of your representation on the Deposit Plan.

The policy on housing development notes the requirement to facilitate the provision of 7,184 new homes by 2026. It is noted that 3,907 additional new homes will need to be provided through the Plan, having considered the homes which have received planning permission prior to April 2014.

The Dwyfor Area Committee's view is that local need should be proven for each development, particularly in considering that there are already currently 1,422 in the land bank (housing).

It is also felt that housing developments should follow employment and economic growth rather than growth projections.

*Please use additional sheet if necessary.
Please state how many additional sheets have been used.....*

2ch. If your response to 2c above exceeds 100 words, please provide a summary (no more than 100 words).

As the plan notes, policy PS13 is crucial for maintaining and creating safe, healthy, distinctive and vibrant communities.

However, the key to acting on this aim is the vitality of local communities. Housing developments should follow vitality and growth rather than creating space to be filled which, like uncontrolled immigration, militates against this objective.

2d. Please detail the changes you wish to see made to the Deposit Plan.

Amend the plan to make it mandatory to prove the local need for each individual development when deciding on a planning application.

The plan should be amended to approve housing developments which are based on economic and employment growth rather than on growth projections.

2dd. Is the Deposit Plan sound?

Yes	☐	No	☒
-----	--------------------------	----	-------------------------------------

2e. If you think that the Deposit Plan is unsound which test of soundness do you think that it fails? (Please tick below). *More details are provided at the back of this form.*

Procedural				Consistency								Coherence & Effectiveness							
P1	☐	P2	☐	C1	☐	C2	☐	C3	☐	C4	☐	CE 1	☐	CE 2	☒	CE 3	☐	CE 4	☐

Part 3: What Happens Next?

At this stage of the Joint LDP process, you can only make comments in writing (these are called 'written representations'). However, the Inspector may call on those who want to change the Plan to appear and speak to the Inspector at a 'hearing session' during the Public Examination. You should bear in mind that your written comments on this form will be given the same weight by the Inspector as those made verbally at a hearing session.

3a. Do you want your comments to be considered by 'written representations' or do you want to speak at a hearing session of the Public Examination? (Please tick one of the following)

I do not want to speak at a hearing session and am happy for my written comments to be considered by the Inspector.

I want to speak at a hearing session.

3b. If you wish to speak, please confirm which part of your representation you wish to speak to the Inspector about and why you consider it to be necessary to speak at the Hearing.

I wish to speak as I am currently the Chair of the Dwyfor Area Committee of Gwynedd Council whose membership constitutes nearly a third of all Council members. In addition, I believe that the Dwyfor Area deserves special attention. The biggest impact without doubt is the impact of planning policies on the social, economic and linguistic fabric of the area. Llŷn and Eifionydd is an economically poor area but rich in landscape and culture. This is the heartland of the Welsh language but it is also where the Welsh language is under the most significant threat. In this context alone planning policies can lead to salvation – or damnation. Consequently, I believe that this must be investigated thoroughly when discussing the Joint Development Plan. I believe that it is by giving oral, as well as written evidence, that these all-important matters will be given the attention they deserve.

3c. Would you like to be informed about the following (Please tick the relevant boxes)

Submission of documents and evidence to the examination

Publish Inspector's report

Plan's adoption

If additional documents have been provided to support your representations, please list below:

Signed: Councillor Alwyn Gruffydd

Dated: 31/3/15

THANK YOU FOR YOUR COMMENTS ON THE DEPOSIT PLAN

Please do not forget to enclose any relevant documentation (e.g. a Sustainability Appraisal) with this form.

Completed representation forms should be returned to the Joint Planning Policy Unit at:

ONLINE – By completing the electronic form at www.gwynedd.gov.uk/ldp or www.anglesey.gov.uk/ldp

BY EMAIL – planningpolicy@gwynedd.gov.uk

BY POST – By sending to: Joint Planning Policy Unit, 1st Floor, Bangor City Council Offices, Ffordd Gwynedd, Bangor, Gwynedd LL57 1DT

REPRESENTATION FORMS SHOULD BE RETURNED BY NO LATER THAN 5.00pm on the 31st March 2015
REPRESENTATIONS RECEIVED AFTER THIS TIME WILL NOT BE CONSIDERED

Test of Soundness

Test	Procedural Tests
P1	It has not been prepared in accordance with the Delivery Agreement including the Community Involvement Scheme.
P2	The plan and its policies have not been subjected to Sustainability Appraisal including Strategic Environmental Assessment.
	Consistency Tests
C1	It is a land use plan which does not have regard to other relevant plans, policies and strategies relating to the area or to adjoining areas.
C2	It does not have regard to national policy.
C3	It does not have regard to the Wales Spatial Plan.
C4	It does not have regard to the relevant community strategy.
	Coherence and Effectiveness Tests
CE1	The plan does not set out a coherent strategy from which its policies and allocations logically flow and/or, where cross boundary issues are relevant, it is not compatible with the development plans prepared by neighbouring authorities.
CE2	The strategy, policies and allocations are not realistic and appropriate having considered the relevant alternatives and/or are not founded on a robust and credible evidence base.
CE3	There are no clear mechanisms for implementation and monitoring.
CE4	It is not reasonably flexible to enable it to deal with changing circumstances.

The Planning and Compulsory Purchase Act 2004 states that the purpose of the examination of a Local Development Plan (the Plan) is to consider whether it is "sound". This means that anyone who wants to comment on or object to the Deposit Plan should seek to say how it is unsound and what is needed to make it sound. Sound may be considered in this context within its ordinary meaning of "*showing good judgement*" and "*able to be trusted*". To assess the Deposit Plan we use 10 tests as set out above. The Deposit Plan will be examined by an independent Inspector appointed by the Welsh Government and it will be the Inspector's job to consider whether the Plan is sound.

Where you propose a change to the Deposit Plan you should therefore make clear which test(s) of soundness you believe the Deposit Plan fails. The tests are in 3 groups - 'Procedural' (2 tests); 'Conformity' (4 tests); and 'Coherence and Effectiveness' (4 tests). If you wish to comment on the way in which the Councils have prepared the Deposit Plan, it is likely that your comments or objections would fall under one of the procedural tests. If you wish to comment on or object to the content of the Deposit Plan, it may help to look at the 'consistency' and the 'coherence and effectiveness' tests.

3245/
1739

Davies Nia Haf (Rh-CTGC)

From: [REDACTED] on behalf of [REDACTED]
Sent: 17 February 2015 21:41
To: Polisi Cynllunio
Subject: Ymgynghoriad Cyhoeddus Cynllun Adnau / Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd – Gwynedd a Môn

I Sylw Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn -

Rwyf yn bryderus iawn o'r hyn sydd yn cael ei gynnig yng Nghynllun Datblygu Lleol siroedd Gwynedd ac Ynys Môn, ac oblygiadau hynny i ddyfodol cymunedau Cymraeg y ddwy sir.

Mae'r cynllun am weld tir yn cael ei rhyddhau er mwyn adeiladu ychydig yn llai na 8000 o unedau tai. Rwyf yn grediniol fy marn bod y ffigwr hwn yn anghywir, a bod angen selio'r Cynllun Datblygu ar anghenion tai'r boblogaeth leol. Yn fy nhyb i, nid oes digon o waith wedi ei gwblhau er mwyn mesur beth yn union yw anghenion tai'r trigolion lleol yn y ddwy sir.

Rwyf hefyd yn grediniol fy marn, nad oes digon o waith ymchwil wedi ei gwblhau er mwyn deall beth yn union fyddai oblygiadau gweithredu'r Cynllun Datblygu ar ddyfodol ein cymunedau Cymraeg bregus.

Mae dyletswydd foesol ar Gynghorau Sir Gwynedd ac Ynys Môn i wneud popeth yn eu gallu i osod y Gymraeg a dyfodol cymunedau Cymraeg yn ganolog yn y Cynllun Datblygu, rwyf yn grediniol fy marn nad yw hyn wedi digwydd yn y broses o lunio'r Cynllun.

Mae angen i'r ddau Gyngor wrando ar lais democrataidd y bobol yn y broses ymgynghorol a gweithredu ar hynny.

Edrychaf ymlaen at dderbyn eich ymateb i fy mhryderon.

Yn gywir,

Eirian James

[REDACTED]